

Museum Management of Learning Spaces in National Civilisations: Synthesis of Asian Civilisations Museum, Republic of Singapore and National Palace Museum, Republic of China

การจัดการพิพิธภัณฑ์กับพื้นที่การเรียนรู้
อารยธรรมแห่งชาติ:
บทสังเคราะห์จากพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชีย
สาธารณรัฐสิงคโปร์
และพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กง สาธารณรัฐจีน

เกตุขพรรณ คำพุฒ¹
Kedchapan Kamput

¹ โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง “การศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์ : กรณีศึกษาสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติและพิพิธภัณฑ์ต่างประเทศ” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ตามสัญญาเลขที่ 080/2555

Corresponding Author:

Kedchapan Kamput
Southeast Asian Studies Program (SEAS), Faculty of Liberal Arts,
Thammasat University, Bangkok 10200, Thailand
E-mail: kkamput@tu.ac.th

Received: 18 May 2019

Revised: 22 Aug 2019

Accepted: 21 Nov 2019

Abstract

This research paper sets out to assess the strategic management of museums; and learning of historical legacies, cultural heritage and national civilisations. The studies were conducted in two museums, namely, Asian Civilisations Museum, Republic of Singapore and National Palace Museum, Republic of China. The research used qualitative method and was based on the concepts of museum sociology and museum management. It has been found that (1) Asian Civilisations Museum was established for Singaporean nationality, aiming at enhancing multiracial and multicultural society. The development of National Palace Museum was based on historical legacies as the Chinese revolution has finally led to the political predisposition and cultural politics which aim at promoting Taiwanese consciousness, cultural diplomacy and Taiwan's nation-branding process; (2) There has been a synthesis of museum management strategies for learning about civilisations through the integration of knowledge in the following areas; fine arts, history and anthropology. Content area was portrayed using chronological displays about religious arts which reflect the roots of ancient Asian civilisations from ancient national history to national history through ancestral cultural heritages at the geographical location of emporium and cultural crossroads of foreigners and indigenous peoples to richness of Pan-Asian civilisation. Under the new regionalism in the context of globalisation, the mission statement of civilisation museums were based on the reinforcement of civilisation consciousness for global citizens who share the heritage of mankind.

Keywords: museum, Asian civilisation, Singapore, Taiwan

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้อธิบายผลการศึกษากิจการการจัดการเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมแห่งชาติ โดยศึกษาจากกรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกัวงง สาธารณรัฐจีน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ภายใต้กรอบแนวคิดสังคมวิทยาพิพิธภัณฑ์และการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ (1) พัฒนาการของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียก่อตั้งขึ้นเพื่อสร้างสังคมแห่งความหลากหลายเชื้อชาติและพันธุ์วัฒนธรรมนิยมของสังคมสิงคโปร์ ขณะที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติกัวงงเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์เมื่อครั้งปฏิวัติจีนสู่วาระทางการเมืองและวัฒนธรรมเพื่อสร้างสำนึกร่วมต่อความเป็นไต้หวัน การทูตเชิงวัฒนธรรม และเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแบรนด์ชาติ (2) บทสังเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้เชิงอารยธรรมนั้นอาศัยการประสานความรู้ระหว่างศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ และมานุษยวิทยา ด้วยข้อบ่งชี้เนื้อหาตามปฏิทินเวลาผ่านศาสนศิลป์เพื่อสะท้อนรากฐานอารยธรรมเอเชียโบราณ ประวัติศาสตร์สมัยโบราณสู่ประวัติศาสตร์ความเป็นชาติผ่านมรดกทางวัฒนธรรมของเหล่าบรรพบุรุษ ณ ภูมิศาสตร์ที่ตั้งแห่งความเป็นชุมชนทางพาณิชยกรรมและชุมชนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างดินแดนและกลุ่มชนพื้นเมืองสู่ความงดงามของอารยธรรมเอเชีย (Pan-Asian civilisation) ภายใต้บริบทภูมิภาคนิยมใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์พันธกิจของพิพิธภัณฑ์เชิงอารยธรรมจึงว่าด้วยการสร้างสำนึกร่วมต่ออารยธรรมแก่พลเมืองโลกที่จะร่วมแบ่งคุณค่ามรดกแห่งมนุษยชาติร่วมกัน

คำสำคัญ: พิพิธภัณฑ์, อารยธรรมเอเชีย, สิงคโปร์, ไต้หวัน

บทนำ

ความขัดแย้งในโลกสมัยใหม่เกิดขึ้นภายหลังสนธิสัญญาสันติภาพเวสต์ฟาเลียที่นำมาสู่กระบวนการสร้างชาติตามแบบแผนยุโรปคลาสสิก (the classical European) ที่ว่าด้วยการสร้างอัตลักษณ์ตามกรอบแห่งอุดมการณ์ซึ่งกลายเป็นรากเหง้าสำคัญของความขัดแย้งภายในอารยธรรมตะวันตก (Huntington, 1993, p. 22) นับเนื่องต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 17-19 อันเป็นห้วงเวลาที่อารยธรรมตะวันตกและอารยธรรมตะวันออกได้ปฏิสัมพันธ์กันก็เล็งเห็นได้ถึงการปะทะกันทางอารยธรรม ตามที่ Samuel P. Huntington (1993, pp. 25-26) กล่าวสรุปเงื่อนไขไว้มีดังนี้ (1) อารยธรรมที่มีความแตกต่างกันในเชิงประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม ขนบประเพณีและศาสนา (2) สภาวะของโลกซึ่งพื้นที่หดแคบลง ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนที่มีความใกล้ชิดกันมากขึ้นนั้นกลับยิ่งสร้างสำนึกร่วมต่ออารยธรรม (civilisation-consciousness) ของตนไว้อย่างยิ่งยวดขึ้น และ (3) กระบวนการสู่ความทันสมัยได้แบ่งแยกผู้คนที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นนั้นนำมาสู่กระบวนการรากฐานนิยม (fundamentalist) ที่เกิดขึ้นในหลายสังคมของภูมิภาคเอเชีย

การสร้างสำนึกร่วมต่ออารยธรรมกลายเป็นส่วนหนึ่งของรัฐประชาชาติเพื่อความเป็นเอกภาพในวัฒนธรรมและชนชาติ ขณะที่สังคมแห่งความหลากหลายเชื้อชาติกลายเป็นร่องรอยที่มีอยู่ในโลกสมัยใหม่และจำต้องสร้างบูรณภาพทางสังคมที่มั่นคงและยั่งยืน ดังเช่น ณ บริเวณชายแดนระหว่างรัฐออนแทรีโอกับรัฐควิเบกในประเทศแคนาดานั้นถือเป็นตัวอย่างของอาณานิคมที่จำต้องมีการบูรณาการฟื้นฟูและสร้างอัตลักษณ์เพื่อเอกภาพแห่งชาติ (MacDonald, 1989, p. 30) และนำมาสู่การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรมแคนาดา (Canadian Museum of Civilization)¹ ขึ้นในปี ค.ศ. 1986 เพื่อบอกเล่าความเป็นชาติที่ก่อเกิดขึ้นบนชุมชนทางวัฒนธรรม สังคมแคนาดาจึงถูกกำหนดคุณค่าใหม่ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้คนแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมสามารถธำรงรักษาอัตลักษณ์และอยู่ร่วมด้วยความสมานฉันท์ (Burgess, 1996, p. 52)

ความหลากหลายแห่งเชื้อชาติพันธุ์ถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในสังคมเอเชีย ดังเช่นสังคมเวียดนามที่ทบทวนปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญกล่าวไว้ถึง “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นของทุกคนเผ่าที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศ รัฐต้องดำเนินนโยบายภายใต้หลักความเสมอภาคและเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างชนเผ่าทั้งหลาย ห้ามเลือกปฏิบัติและแบ่งแยกชาติพันธุ์ทุกรูปแบบ ทุกกลุ่มชนเผ่ามีสิทธิในการใช้ภาษาและสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของตน” (Vy Xuan Hoa, 2008, p. 85) และสามารถเห็นได้ถึงบทบาทพิพิธภัณฑ์ต่อสังคมเวียดนาม ทั้งพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาเวียดนาม (Vietnam Ethnology Museum) ที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1997 เพื่อนำเสนอความหลากหลายทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์เวียดนามซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคน 54 ชนชาติพันธุ์ (Nguyễn Văn Huy, 2010, p. 57) และพิพิธภัณฑ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Museum) ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2013 ด้วยวิสัยทัศน์เพื่อสะท้อนถึงรากร่วมทางวัฒนธรรมของผู้คนในภูมิภาคซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ด้วยการจัดแสดงนิทรรศการถาวรเกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (VNAT, 2013)

¹ ในปี ค.ศ. 1986 George F. MacDonald ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์อารยธรรมแคนาดาเมื่อครั้งได้รับการเทียบเชิญจากรัฐบาลสิงคโปร์ เพื่อร่วมกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาพิพิธภัณฑ์กับคณะทำงานของ Wong Kan Seng รัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาชุมชน โดยได้กล่าวไว้ถึงกระแสความตื่นตัวด้านงานพิพิธภัณฑ์ทั่วโลกโดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาที่มุ่งสู่การพัฒนาพิพิธภัณฑ์แห่งใหม่ในเชิงพิพิธภัณฑ์อารยธรรมซึ่งถือเป็นทิศทางที่ดีต่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์สำหรับมนุษยชาติ นำมาสู่การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียของประเทศสิงคโปร์ในเวลาต่อมา

บทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์เพื่อการพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 จึงมุ่งให้ความสำคัญต่อพิพิธภัณฑ์เชิงจิตตปัญญา (contemplative museum) ที่ว่าด้วยการเพิ่มพูนความรู้ทางวัฒนธรรมและความรู้แจ้งแห่งปัญญาของมนุษย์ (Boletis, 2006, pp. 4-5) ด้วยความท้าทายที่ว่าพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวนั้นจะสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้เข้าชมตามแต่บริบททางสังคมได้อย่างไร อันนำมาสู่พิพิธภัณฑ์ศึกษาในเชิงมานุษยวิทยาซึ่งได้จัดหมวดหมู่ของพิพิธภัณฑ์ตามแนวทางการสืบค้นของมนุษย์ใน 3 เหตุผลสำคัญ ได้แก่ (1) การนันทนาการทางสังคม (2) การศึกษาเรียนรู้ (3) การเคารพและบูชา (Yan, 2000, pp. 86-109) ผ่านสิ่งของอันเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดแห่งปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ด้วยเป้าหมายเพื่อการเป็นแหล่งส่งเสริมจินตนาการผ่านความรู้ นันทนาการ และการศึกษาซึ่งถือเป็นกรอบคิดสำคัญของพิพิธภัณฑ์วิทยาในเชิงปฏิบัติการสื่อสารกับสังคม (Goode, 1895, p. 3)

ทั้งนี้การนำเสนอของพิพิธภัณฑ์เชิงอารยธรรมนั้นเต็มไปด้วยความท้าทายต่อกระบวนการทัศน์ร่วมสมัยเกี่ยวกับความต่างแบบแห่งอุดมคติ (heterotopias) ตามที่ Michel Foucault (1986, p. 7) ได้อธิบายไว้ถึงความแตกต่างได้เดินทางมาบรรจบกันซึ่งก่อให้เกิดพื้นที่พิเศษที่มีการซ้อนทับของความหมายภายใต้ภาวะที่มีหลายสิ่งหลายอย่างในเวลาเดียวกัน กิจกรรมสร้างสรรคต่าง ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะกลายเป็นพื้นที่เชื่อมผ่านพื้นที่ต่าง ๆ ในสังคมเข้าด้วยกัน พร้อมกับการกำหนดระบบเวลาของตัวเอง (heterochronies) ดังเช่นพิพิธภัณฑ์และห้องสมุดที่ต่างมีสถานะการซ้อนทับที่ไม่เคยหยุดและยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามช่วงเวลาที่ถูกสะสม การสร้างข้อมูลเชิงจดหมายเหตุที่จะห้อมล้อมในพื้นที่หนึ่ง ๆ ไว้กับทุกช่วงเวลา ทุกยุคสมัย ทุกรูปแบบ ทุกมิติแห่งประสบการณ์ เพื่อก่อรูปมโนคติต่อพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อจะนำพาความคิดไปเชื่อมสู่ความทันสมัย (Foucault, 1986, p. 26)

ภายใต้สถานการณ์สำคัญดังกล่าวข้างต้นเล็งเห็นถึงบทบาทของพิพิธภัณฑ์เชิงอารยธรรมที่จะช่วยขยายอาณาบริเวณความรู้ภายใต้บริบทเขตแดนร่วมสมัย ทั้งในฐานะพื้นที่แห่งความทรงจำร่วมสำหรับประวัติศาสตร์แห่งชาติ แหล่งนำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมร่วม และคลังความรู้เพื่อความมีอารยธรรมแห่งมนุษยชาติ ภายใต้กรอบแนวคิดการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และสังคมวิทยาพิพิธภัณฑ์ (museum sociology) เพื่อการสังเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์จากกรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ 2 แห่ง² ได้แก่ พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียซึ่งถือเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งแรกของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จัดแสดงวัตถุพิพิธภัณฑ์ด้วยการผสมผสานร่องรอยแห่งอารยธรรมบนทวีปเอเชีย และถือเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ดีเยี่ยมต่อกระบวนการเสริมสร้างสังคมพหุเชื้อชาตินิยมและเสริมส่งสังคมพหุวัฒนธรรมนิยมของสังคมสิงคโปร์ ขณะที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติกัวงงสะท้อนถึงประวัติศาสตร์วัฒนธรรมแห่งมนุษยชาติที่มีร่วมกันตลอดเส้นทางกว่า 7,000 ปีแห่งศิลปวัฒนธรรมจีน ผ่านเส้นทางอารยธรรมต่าง ๆ ในปริมณฑลทางวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีก พร้อมๆ กับการนิยามความเป็นไต้หวันไว้ได้อย่างทรงคุณค่า

² ภายใต้การศึกษากิจการเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์ กรณีศึกษา สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติและพิพิธภัณฑ์ต่างประเทศ นั้นประกอบด้วยกรณีศึกษา 6 พิพิธภัณฑ์ ได้แก่ สถาบันสมิธโซเนียน พิพิธภัณฑ์แห่งชาติอังกฤษ พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติปักกิ่ง พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชีย และสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ โดยบทความวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษาเฉพาะกรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียและพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกัวงงเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพัฒนาการของพิพิธภัณฑ์และการจัดการเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมแห่งชนชาติ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียและพิพิธภัณฑ์แห่งชาติปักกิ่ง

การทบทวนวรรณกรรม

สังคมวิทยาพิพิธภัณฑ์

ในช่วงศตวรรษที่ 19 พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่นำเสนอด้วยชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวาระทางสังคมที่จะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่พร้อม ๆ กับถูกตีความตามแต่โลกทัศน์ แต่ก็ต่างสะท้อนไว้ถึงความมีอารยะแห่งมนุษยชาติในทุกเผ่าพันธุ์ (Kirchberg, 2016, p. 239) ในช่วงแรกเริ่มวาระทางสังคมของพิพิธภัณฑ์นั้นมักเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชั้นสูงและวัฒนธรรมประชานิยม (popular culture) ด้วยเพราะเป็นเรื่องที่น่าสนใจของสาธารณชน ประวัติศาสตร์ของประชาชนยังคงเป็นที่นิยมนับจากอดีตจวบจนถึงปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์จึงมีบทบาทอย่างสำคัญในฐานะผู้ผลิตสื่อที่มีสารเชิงอุดมการณ์โดยจะมีผลต่อช่วงชั้นทางสังคมใดเป็นสำคัญนั้นก็ขึ้นอยู่กับมุมมองเชิงคุณค่าและระดับการศึกษาของสังคมแห่งนั้น (Kirchberg, 2016, p. 234) ในช่วงทศวรรษ 1980 ภายใต้อิทธิพลของทฤษฎีใหม่ ๆ ทั้งจากนโยบายการหลอมรวมทางสังคม ขบวนการปลดปล่อยต่าง ๆ รวมถึงกระแสพหุวัฒนธรรมนิยมที่เติบโตขึ้นนั้นนำมาสู่พิพิธภัณฑ์ย่านเพื่อนบ้าน (neighborhood museum) อันถือเป็นจุดเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมของพิพิธภัณฑ์กับพื้นที่แห่งมรดกทางวัฒนธรรมร่วม (Meijer-van Mensch & van Mensch, 2010, p. 50)

พัฒนาการงานพิพิธภัณฑ์ภายใต้กรอบเชิงสังคมวิทยานั้นมีแบบปฏิบัติการที่สำคัญเพื่อมุ่งเปิดพื้นที่ปฏิบัติการสำหรับกลุ่มคนที่แตกต่างหลากหลายได้เข้ามาร่วมสร้างความชอบธรรมทางสังคม (social legitimation) รวมถึงการนำศาสตร์ทางด้านสังคมวิทยามาประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา และการตลาดของพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น (Macdonald, 1996, p. 4) ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1990 ภายใต้อิทธิพลของสังคมหลังสมัยใหม่ที่ผู้คนต่างถวิลหาความมั่นคงและความเข้าใจเกี่ยวกับโลกนั้นได้นำมาสู่กรอบแนวคิดพิพิธภัณฑ์วิทยาเชิงวิพากษ์ (critical museology) และถือเป็นเหตุผลสำคัญให้สังคมวิทยาวัฒนธรรมกลายเป็นแนวคิดสำคัญที่ได้ขยายขอบข่ายการอธิบายเกี่ยวกับความบันเทิง ความทรงจำ วิถีชุมชน รวมถึงนิเวศพิพิธภัณฑ์ (eco-museum) ที่ให้ความสำคัญต่อพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับมรดกตามแต่ภูมิสังคมของพวกเขา โดยที่มรดกเหล่านั้นจะเกาะเกี่ยวอย่างชิดใกล้ทั้งกับพื้นที่แห่งความเป็นชาติและประวัติศาสตร์ผู้คนในแต่ละพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านมรดกทั้งที่มองเห็นได้หรือจะเป็นเพียงชุดความทรงจำ (Marontate, 2005, p. 289) บทบาทของพิพิธภัณฑ์จึงเคลื่อนเข้าสู่สถาบันทางสังคมเพื่อการสื่อสารทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรู้ พร้อม ๆ กับการเสริมสร้างค่านิยมทางสังคม

กรอบแนวคิดสังคมวิทยาพิพิธภัณฑ์ (museum sociology) ตามที่ Volker Kirchberg (2016, p. 233) ได้อธิบายเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ศึกษาด้วยกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยานั้นว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑ์กับสังคมทั้งในเชิงอำนาจ อัตลักษณ์ ความทรงจำ การเมือง รวมถึงองค์การ อันนำมาสู่

แนวทางและวิธีการศึกษาพิพิธภัณฑ์ในเชิงสังคมวิทยา อันได้แก่ 1) เพื่อการศึกษาสังคมในระดับมหภาค และระดับจุลภาคในเชิงปัจเจกบุคคล 2) ปัจจัยและการพัฒนานิทรรศการและส่วนวัตถุพิพิธภัณฑ์ 3) ผลต่อการรับรู้ของผู้เข้าชมและการตีความ 4) บริบทแห่งพิพิธภัณฑ์ในห้วงเวลาที่ต่อเนื่องทั้งยุคประวัติศาสตร์ หลังอาณานิคม และโลกาภิวัตน์ 5) การเปลี่ยนแปลงจากแบบแผนนิยมสู่สภาวะหลังสมัยใหม่ และ 6) วิธีวิทยาสังคมวิทยาพิพิธภัณฑ์ที่ให้ความสำคัญต่อปรากฏการณ์วิทยา นิรุกติศาสตร์ ประวัติศาสตร์นิพนธ์ และการศึกษาเชิงวิพากษ์ เป็นต้น

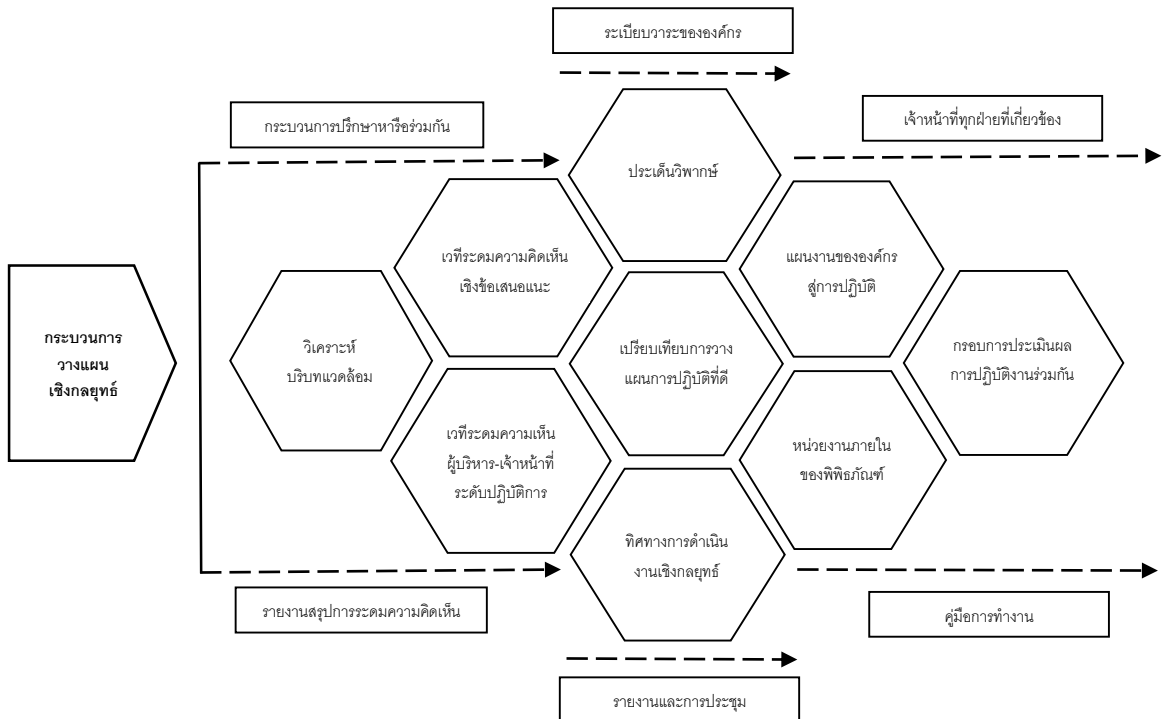
การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

ในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ความท้าทายต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์เชิงอารยธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับวัตถุพิพิธภัณฑ์ยุคโบราณอันทรงคุณค่านั้นนำมาสู่หลักการขอคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม และถือเป็นหลักการร่วมสำหรับการเป็นแหล่งการจัดแสดงมรดกทางวัฒนธรรมของโลกที่ให้ความสำคัญต่อร่องรอยอันบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งสู่ความเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านั้นทั้งระดับภูมิภาคและท้องถิ่น และในปี ค.ศ. 1972 การประชุมขององค์การยูเนสโก ณ กรุงซันติอาโก ประเทศชิลี ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพิพิธภัณฑ์ในบริบทโลกร่วมสมัยที่ว่าด้วยการบูรณาการใน 3 มิติสำคัญ ได้แก่ 1) การบูรณาการศาสตร์ที่สำคัญต่อการศึกษาศึกษาพิพิธภัณฑ์ 2) การบูรณาการสาขาวิชาการพิพิธภัณฑ์สถาน และ 3) การบูรณาการงานด้านพิพิธภัณฑ์กับชุมชน (Meijer-van Mensch & van Mensch, 2010, p. 49)

สืบต่อมา ปี ค.ศ. 1976 ภายใต้หลักการบูรณาการงานด้านพิพิธภัณฑ์ขององค์การยูเนสโก ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาคมต่าง ๆ ภายใต้กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและเสรีภาพในสิทธิทางวัฒนธรรม (cultural rights) ส่วนนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (UNESCO, 1976, p. 29) ถือเป็นกรอบคิดที่สำคัญต่อพัฒนาการสู่พิพิธภัณฑ์วิทยาแนวใหม่ (new museology) ที่ว่าด้วยพิพิธภัณฑ์ในฐานะสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวาระทางการเมือง เพื่อสนับสนุนการบูรณาการงานพิพิธภัณฑ์ให้เข้าถึงพหุวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่มทางสังคมทั้งในประเด็นเชิงคุณค่า ความหมาย แนวทางการตีความและความท้าทายในพิพิธภัณฑ์ ด้วยบทบาทนี้พิพิธภัณฑ์จึงมุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์กับประชาชนและชุมชน (Stam, 1993, pp. 267-283)

กลยุทธ์การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ตามกรอบแนวคิดของ Gail D. Lord และ Kate Markert (2007, pp. 30-41) ได้อธิบายถึงกระบวนการวางแผนงานเชิงกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ (1) การสำรวจบริบทของพิพิธภัณฑ์ ตั้งแต่การทบทวนแนวนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องและความต้องการของสังคม เพื่อพัฒนารอบแนวคิดอันสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของพิพิธภัณฑ์ที่มีวาระการขับเคลื่อนภารกิจที่สำคัญในรอบปี และนำมาสู่แผนการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่ดีจากหลากหลายมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (2) การวิพากษ์ประเด็นและแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วยตัวแทนของคณะทำงานพิพิธภัณฑ์ในแต่ละฝ่ายที่สำคัญเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด เพื่อใช้กำหนดเป็นวาระและทิศทางการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์ตามพันธกิจ (3) การจัดทำคู่มือแผนปฏิบัติงานของพิพิธภัณฑ์และนำแผนสู่การปฏิบัติตามแต่ละส่วนงานของพิพิธภัณฑ์ พร้อมด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันจากเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ 1 แสดงกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์พิพิธภัณฑ์³

วิธีการวิจัย

การศึกษาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย (1) การศึกษาวิจัยเอกสาร เพื่อการศึกษารวบรวมข้อมูลพัฒนาการของพิพิธภัณฑ์และกลยุทธ์การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้งรายงานประจำปี สิ่งตีพิมพ์ของพิพิธภัณฑ์ คู่มือการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ตำราวิชาการและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยมีองค์ประกอบเชิงเนื้อหา 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลเชิงกลยุทธ์ (management strategy) และการรวบรวมข้อมูลเชิงการจัดการ (museum operation) และ (2) การศึกษาวิจัยภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลสื่อพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ในส่วนการจัดแสดงนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑ์ (permanent exhibitions/ permanent galleries) ด้วยวิธีการสังเกตการณ์แบบเป็นผู้สังเกตโดยสมบูรณ์ (complete observation) เพื่อการบันทึกการสังเกตการณ์และการบันทึกภาพถ่ายภาคสนามในช่วงระหว่างเดือนกันยายน ค.ศ. 2012 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 2013 ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นมีเนื้อหาความบรรยาย (content analysis) พร้อมกับการนำเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบการอธิบายเชิงพรรณนา (descriptive method) ภายใต้กรอบแนวคิดสังคมวิทยาพิพิธภัณฑ์และการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

³ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์พิพิธภัณฑ์ (strategic planning process) ของ Gail D. Lord และ Kate Markert

ผลการวิจัย

พัฒนาการของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชีย (Asian Civilisations Museum)

ความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์เชิงอารยธรรมนั้นสามารถย้อนกลับไปในช่วง ปี ค.ศ.1849 เมื่อครั้งการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ราฟเฟิลส์ (Raffles Library and Museum) ของเจ้าอาณานิคมอังกฤษสำหรับเป็นคลังความรู้อารยธรรมมาอยู่เพื่อการสร้างอาณานิคมช่องแคบ (Straits Settlements) ขณะที่การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียเกิดขึ้นหลังจากที่ประเทศสิงคโปร์เป็นอิสระจากการปกครองของเจ้าอาณานิคมอังกฤษ (Amundsen & Nyblom, 2007, p. 25) ภายหลังการแยกออกจากสหพันธรัฐมาเลเซียสู่การเป็นประเทศเอกราช สังคมสิงคโปร์เผชิญกับสถานการณ์ความตึงเครียดและความรุนแรงทางด้านเชื้อชาติ ในช่วงกลางทศวรรษ 1990 รัฐบาลสิงคโปร์จึงมุ่งส่งเสริมค่านิยมร่วมและหลักปฏิบัติของสังคมหลากหลายเชื้อชาติเพื่อสร้างสังคมแห่งความเกื้อกูลกัน (Kong, 2000, p. 414) และส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์ได้ค้นพบจิตวิญญาณของตนเองผ่านมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อให้ความเป็นสังคมโปรนั้นได้ถูกรังสรรค์ขึ้นจากทุกคนสู่ความเป็นชาติที่มีร่วมกัน (Kwok, 1999, p. 164)

พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียเดิมตั้งอยู่ที่อาคารของโรงเรียนเก่าหนัน บนถนนอาร์เมเนียน โดยเปิดทำการครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 เมษายน ค.ศ.1997 ด้วยวัตถุประสงค์ที่จัดแสดงสะท้อนถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมจีน วัฒนธรรมมลายู วัฒนธรรมอินเดีย และวัฒนธรรมยูเรเชีย (ชาวมะละกาโปรตุเกส) ทั้งนี้พื้นที่ส่วนจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ 2 ใน 3 ส่วนถูกจัดแสดงเกี่ยวกับอารยธรรมจีนและส่วนวัฒนธรรมเปอรานากันซึ่งว่าด้วยเรื่องราวของชนพื้นเมืองสิงคโปร์ในอดีตที่อาศัยอยู่บริเวณย่านกาดัง (Amundsen & Nyblom, 2007, p. 25) ภายใต้ความสับสนต่อการจัดการเมืองและความขัดแย้งจากอิทธิพลประวัติศาสตร์ชาตินิยมและการอ้างอัตลักษณ์แห่งเชื้อชาติพันธุ์ของตน สืบย้อนไปเมื่อปี ค.ศ. 1965 รัฐบาลสิงคโปร์มีนโยบายส่งเสริมอัตลักษณ์ของกลุ่มเชื้อชาติพันธุ์ท้องถิ่นจาก 3 กลุ่มเชื้อชาติสำคัญ (Chinese-Malay-Indian-Others) และนำส่งให้พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียมีบทบาทอย่างสำคัญต่อนโยบายวิศวกรรมทางสังคมเชิงแม่แบบทางเชื้อชาติ (CMIO Multiracialism) (Ooi, 2002, p. 202) ขณะเดียวกันตัวแบบแห่งชาติพันธุ์ (ethnic model) ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเป็นชาติสิงคโปร์ที่โดดเด่นด้วยมรดกวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนและวัฒนธรรมมาเลย์แห่งชาวเปอรานากันอันสรรค์สร้างให้ตัวตนของชาวสิงคโปร์นั้นหยั่งรากลึกในความเป็นเอเชีย

พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียได้ถูกย้ายไปตั้งยังสถานที่แห่งใหม่ ณ อาคารเอมเพรสเพลส (Empress Place)⁴ และได้เปิดทำการอีกครั้งเมื่อวันที่ 2 มีนาคม ค.ศ. 2003 ด้วยวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งสู่การเป็น “พิพิธภัณฑ์

⁴ อาคารเอมเพรสเพลส ตั้งอยู่ที่ปากแม่น้ำสิงคโปร์ ลักษณะสถาปัตยกรรมอันโดดเด่นด้วยการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมแบบนีโอปัลลาเดียน (Neo-Palladian) และสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น (Tropical Architectural) เป็นที่ตั้งของที่ทำการรัฐบาลเจ้าอาณานิคม (the Colonial Government's Administrative Offices) โดยในปี ค.ศ. 1907 ได้มีการเปลี่ยนชื่ออาคารจาก Government Office มาเป็น Empress Place เพื่อเป็นเกียรติแด่มเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรียแห่งสหราชอาณาจักร และในปี ค.ศ. 1989 ได้จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์เอมเพรสเพลส (Empress Place Museum) โดยจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จีนเป็นสำคัญ ก่อนจะปิดเพื่อการบูรณะอาคารในปี ค.ศ. 1995 และในปี ค.ศ. 2003 ได้เป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียมาจวบจนถึงปัจจุบัน

ที่ดีที่สุดเอเชีย ว่าด้วยแรงบันดาลใจในการค้นพบตัวตนและผู้อื่น" (Pillsbury, 2004, p. 11) ซึ่งถือเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้นำเสนออารยธรรมทั่วทั้งทวีปเอเชีย ทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และเอเชียตะวันตก ด้วยกระบวนการเสนอให้ตะวันออกเฉียงใต้ที่เสริมส่งคุณค่าทางวัฒนธรรมเอเชีย วัตถุพิพิธภัณฑ์จึงเน้นไปที่ศาสนศิลป์ (religious art) เพื่อสะท้อนถึงสุนทรียะและภูมิปัญญาของชนชาติต่าง ๆ อันเป็นรากเหง้าแห่งบรรพชนสิงคโปร์ที่มีร่วมกันทั้งจีน อินเดีย เปอร์เซีย อาหรับ และตุรกี เป็นต้น การจัดแสดงนิทรรศการถาวรนำเสนอไว้ด้วยความหลากหลายเรื่องราวของเอเชีย ด้วยมรดกของเหล่าบรรพบุรุษ (ancestral heritages) (STPB & MITA, 1995, p. 17) ซึ่งสำคัญต่อการบอกเล่าประวัติศาสตร์สังคมสิงคโปร์ด้วยอ้างอิงไว้กับอารยธรรมของเหล่าบรรพบุรุษที่มีหลากหลายเชื้อชาติจากหลากหลายถิ่นกำเนิดที่เข้ามาปฏิสังสรรค์ทางสังคมและวัฒนธรรมกัน ณ ดินแดนแห่งนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงกรอบเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชีย

หมายเหตุ: ภาพประกอบโดยผู้วิจัย ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 2015 และวันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 2018

บทบาทพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียกับการแบ่งปันคุณค่าแห่งอารยธรรมที่ยึดโยงไว้กับผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ตามฉากประวัติศาสตร์ของการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานจากดินแดนต่าง ๆ ทุกที่ทวีปเอเชีย ผู้การสร้างสังคมสิงคโปร์ที่สะท้อนถึงความรุ่งเรืองและความปึกแผ่นด้วยรากฐานของอารยธรรมเอเชียโบราณ (ancient Asian civilisations) (Ooi, 2003, p. 83) ทั้งอารยธรรมจีน อารยธรรมอินเดีย และอารยธรรมอาหรับ เพื่อชักจูงให้เห็นภาพสังคมสิงคโปร์มีความเป็นเอเชียอย่างสมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้การย้อนสู่แหล่งอารยธรรมโบราณต่าง ๆ นั้นเพื่อก้าวพ้นจากมรดกแห่งรัฐชาติ ขณะเดียวกันหลักอำนาจอธิปไตยของสิงคโปร์ถือเป็นข้อพิจารณาทางการเมืองที่สำคัญต่อการคัดเลือกและรวบรวมโบราณวัตถุเพื่อการจัดแสดงที่จะถูกเกาะเกี่ยวไว้อย่างจำเพาะกับบางดินแดนและช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์เท่านั้น คลังข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นเสมือนเป็นการแทนที่ทางประวัติศาสตร์ (replacement of history) (Tarulevicz, 2009, p. 423) ซึ่งสำคัญต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงผ่านจากสังคมหลังอาณานิคมสู่ความเป็นเอกภาพของชาติ พร้อม ๆ กับนำพาชาวสิงคโปร์สู่สังคมพลเมืองโลก

ภายใต้กรอบนโยบายวัฒนธรรมของประเทศสิงคโปร์นั้นมีพรรคกิจประชา (People's Action Party: PAP) ในฐานะผู้จัดวางรูปแบบคุณค่าและความทรงจำทางวัฒนธรรม (hyper-mnemosis) เพื่อปกป้องวัฒนธรรมดั้งเดิมของสิงคโปร์และยึดมั่นต่อหลักสังคมอุดมคติแบบขงจื้อ ครอบครัวยุคเรอเนอซองส์ ความจงรักภักดี เอกลักษณะประจำชาติที่ถูกนำเสนอผ่านสถาบันเกี่ยวกับคลังความทรงจำ (repository of memories) เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และศูนย์ข้อมูล อันเป็นพื้นที่เพื่อการค้นพบจิตวิญญาณของตนเองของชาวสิงคโปร์ ดังเช่นที่ David Lowenthal (1994, p. 43) กล่าวไว้ถึงมรดกอันตกทอดมาจากอดีตถือเป็นสัญลักษณ์แห่งอัตลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวไว้ด้วยกันทั้งระหว่างผู้มาก่อนและเหล่าบรรพบุรุษผู้ชาวสิงคโปร์ที่มีรากเหง้าจากเชื้อชาติพันธุ์เดียวกัน พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียจึงมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเชื่อมร้อยสังคมสิงคโปร์ไว้ด้วยพหุวัฒนธรรมชาติพันธุ์และเพื่อการสนับสนุนกรอบวัฒนธรรมชาติภายใต้หลักคุณค่าแห่งเอเชีย

พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียมีหลายฉากประวัติศาสตร์ (multi-faceted history) อันเปรียบดังธนาคารแห่งความทรงจำทางวัฒนธรรมที่สะสมเรื่องราวผ่านวัตถุพิพิธภัณฑ์ซึ่งสำคัญต่อสำนักอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสำนักความเป็นเจ้าของทั้งมรดกทางวัฒนธรรมเชิงชาตินิยมและภูมิภาคนิยม (Tan, 1999, p. 111) ด้วยกระบวนการสื่อสารเพื่อเชื่อมร้อยภูมิภาคไว้ด้วยความใกล้ชิดทางเชื้อชาติ ความสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ที่ตั้งและความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์อย่างมีลำดับแห่งเวลานั้นสะท้อนถึงข่ายใยแห่งความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ผู้การอธิบายถึงเขตแดนร่วมสมัยด้วยมรดกจากหลายวัฒนธรรม (multi-cultural heritage) ที่สำคัญต่อความเป็นสิงคโปร์และความเป็นเอเชีย (Saunders, 2004, pp. 440-448) การจัดแสดงนิทรรศการพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียในช่วงเริ่มต้นนั้นประกอบด้วยห้องจัดแสดงจำนวน 11 ห้อง โดยแบ่งส่วนการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ได้เป็น 4 ส่วนหลัก⁵ ตามอารยธรรมต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย ได้แก่ 1) อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2) อารยธรรมจีน 3) อารยธรรมเอเชียใต้ และ 4) อารยธรรมเอเชียตะวันตก (Nguyet, 2002, pp. 44-89) รวมถึงในส่วนของนิทรรศการแม่น้ำสิงคโปร์เพื่อนำเสนอประวัติศาสตร์ชุมชนย่านปากแม่น้ำสิงคโปร์

⁵ พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียในช่วงทศวรรษแรกนั้นมิได้วัตถุพิพิธภัณฑ์ชิ้นสำคัญจากการเข้ามามีภายใต้ความร่วมมือกับพิพิธภัณฑ์ทาเล็ค ราจาป ประเทศคูเวต พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย และพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาแห่งชาติ เมืองไลเดน ประเทศเนเธอร์แลนด์ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 2014 พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียได้ปรับเปลี่ยนส่วนการจัดแสดงนิทรรศการถาวร ประกอบด้วย 1) วัตถุโบราณคดีได้นำสมัยราชวงศ์ถัง 2) ศาสนวัตถุโบราณของเอเชีย 3) เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4) เอเชียใต้และอิสลาม 5) ปรัชญาเมธีจีนโบราณ และ 6) ศิลปะร่วมสมัย เมล็ดพันธุ์แห่งความคิด

ตารางที่ 1 แสดงส่วนการจัดแสดงนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชีย

ลำดับที่	ส่วนการจัดแสดง	รายละเอียด
1	อารยธรรมเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	นำเสนอเรื่องราวแคว้นแคว้นและอาณาจักรโบราณ โดยเล่าเรื่องตามลำดับปฏิทินการเข้ามาของศาสนาต่าง ๆ อารยธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์โลกมลายูแห่งดินแดนภาคพื้น สมุทร กลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง พุทธศิลป์จากอินโดจีน และศิลปะ การแสดง เป็นต้น
2	อารยธรรมจีน	นำเสนอเกี่ยวกับราชพัสดราภรณ์จักรพรรดิจีน พุทธ ศิลป์จีนโบราณ จักรราชินีจีนสมัยราชวงศ์เหลียว แผ่นปักลัทธิเต๋า และเครื่องลายครามจีนโบราณ เป็นต้น
3	อารยธรรมเอเชียใต้	นำเสนอศาสนศิลป์จากเอเชียใต้ ประติมากรรม หินทรายสมัยจักรวรรดิคุชร-ประติหาร ประติมากรรมสำริดสมัย จักรวรรดิคุปตะ เครื่องประดับทองคำสมัยราชวงศ์กุษาณะ ผ้า พิมพ์พระแม่ทุรคาทรงราชสีห์ และพระอักโขภะพุทธเจ้าสมัย จักรวรรดิปาละ เป็นต้น
4	อารยธรรมเอเชียตะวันตก	นำเสนอแหล่งอารยธรรมบนคาบสมุทรอาระเบีย ภายหลังการเข้ามาของศาสนาอิสลาม คัมภีร์อัลกุรอานจารึก ด้วยอักษรคูฟีกศตวรรษที่ 8 จากแอฟริกาเหนือ มิหรอบดินเผา ศตวรรษที่ 11 จากอิหร่าน มิมบรัไม้ฉลุจากตุรกี อย่างทองเหลือง ของราชวงศ์มัมลุกจากซีเรีย กล้องไม้ฝักจากจักรวรรดิออตโต มัน และเครื่องมือดาราศาสตร์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้น
5	ประวัติศาสตร์แม่น้ำสิงคโปร์	นำเสนอประวัติศาสตร์ชุมชนย่านปากแม่น้ำสิงคโปร์ เกือบ 700 ปี ในฐานะชุมทางวัฒนธรรมและพาณิชยกรรม ของโลกตะวันตกและตะวันออกที่บอกเล่าเรื่องราวอารยธรรม ต่าง ๆ ที่เชื่อมผ่านเส้นทางสายเครื่องเทศ (Spice Route) ใน ยุคพาณิชยกรรม

ภายใต้บริบทสังคมฐานความรู้ พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียได้มีบทบาทอย่างสำคัญในฐานะพื้นที่
การเรียนรู้สำหรับเยาวชน นักเรียนจากหลากหลายสถาบันได้เข้ามาเรียนรู้ผ่านคำอธิบายของนักการศึกษา
ของพิพิธภัณฑ์ พร้อมด้วยแบบปฏิบัติการเรียนรู้ตามระดับชั้นและกลุ่มวิชาที่มีมิติความรู้ทางด้านวัฒนธรรม
ศาสนา และวิถีชีวิตของชนชาติต่าง ๆ อันสำคัญต่อความเป็นสิงคโปร์ (Chin, 2010, pp. 9-10) ผ่านการบอก
เล่าเรื่องราวอย่างลุ่มลึกด้วยส่วนจัดแสดงนิทรรศการผ่านโสตทัศนูปกรณ์ (audio-visual) เพื่อการนำเสนอ
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งอารยธรรมเอเชีย พร้อมกับการศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์เอเชีย
เพื่อช่วยสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ที่เชื่อมข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural) อันจะบอกเล่าเรื่องราวความรุ่งเรือง
แห่งมรดกวัฒนธรรมเอเชียของสิงคโปร์ (NHB, 2016, pp. 1-2)

พัฒนาการของพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กง

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กงนั้นมีจุดเริ่มต้นที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองภายหลังการปฏิวัติซินไฮ่ (辛亥革命) เพื่อโค่นล้มราชวงศ์ชิงในปี ค.ศ. 1911 สู่การก่อตั้งสาธารณรัฐจีนในปี ค.ศ. 1912 ขณะที่จักรพรรดิผู่อี๋แห่งราชวงศ์ชิงเหลือเพียงตำแหน่งในราชวงศ์และยังคงเกียรติยศให้พำนักพร้อมกับสมาชิกราชวงศ์ ชำราชบริพารในพระราชวังต้องห้าม (Forbidden City) พร้อมกับมหาสมบัติของพระองค์ ในช่วงปลายเดือนตุลาคม ค.ศ. 1924 นายพลเฟิง อี้เสียง นำกองทัพบกปฏิวัติแห่งชาติจีนเข้าควบคุมสถานการณ์ในกรุงเป่ย์จิง (หรือปักกิ่งในปัจจุบัน) วันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1924 รัฐบาลนายกรัฐมนตรี้หวง ฟูได้ออกคำสั่งยกเลิกเอกลิทธิคุ้มครองแก่สมาชิกราชวงศ์ชิงและขับไล่จักรพรรดิผู่อี๋ออกจากพระราชวัง ททรัพย์สินของราชวงศ์ชิงถูกขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุและนำมาสู่การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์พระราชวัง (Palace Museum) ซึ่งได้เปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1925 ตรงกับวันชาติของสาธารณรัฐจีน และถือเป็นจุดเริ่มต้นของพิพิธภัณฑ์สาธารณะ ณ สถานที่ซึ่งเคยเก็บมหาสมบัติแห่งจักรพรรดิจีนมานับพันปี จากสิ่งของต้องห้ามกลายเป็นของที่ถูกเปิดเผยให้ทุกคนได้ชื่นชมสมบัติของชาติและเพื่อประชาชนจีนทุกคนนับแต่นั้นมา (NPM, 2018, p. 1)

เดือนมกราคม ค.ศ. 1933 กองทัพคันโตแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่น (Japanese Kwantung Army) ได้เคลื่อนกองกำลังสู่กรุงเป่ย์จิง สถานการณ์ดังกล่าวคณะกรรมการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กงได้กำหนดแผนเคลื่อนย้ายวัตถุพิพิธภัณฑ์สู่ภูมิภาคทางตอนใต้เขตฮูซาง (หรือเซี่ยงไฮ้ในปัจจุบัน) รวมถึงการส่งออกวัตถุพิพิธภัณฑ์เพื่อจัดแสดงในต่างประเทศ การหมุนเวียนเคลื่อนย้ายวัตถุพิพิธภัณฑ์เกิดขึ้นตลอดห้วงสงครามต่อต้านญี่ปุ่น (Sino-Japanese war) (ระหว่างปี ค.ศ. 1937-1945) และช่วงสงครามกลางเมืองระหว่างพรรครัฐบาลก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน (ระหว่างปี ค.ศ. 1927-1950) อันเพื่อการปกป้องมรดกแห่งอารยธรรมจีน (NPM, 2018, pp. 1-2) ภายหลังสงครามกลางเมืองระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ได้สิ้นสุดลงในวันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ. 1948 จากความพ่ายแพ้ของพรรครัฐบาลก๊กมินตั๋งที่นำโดยนายพลเจียง ไค-เชค (Chiang Kai-shek) ต่อกองทัพแดงของเหมา เจ๋อตุง (Mao Tse-tung's Red Army) ในสมรภูมิลี้วหนิง-เสินหยางนั้นได้นำมาสู่การย้ายรัฐบาลสาธารณรัฐจีนมายังเกาะไต้หวัน พร้อมกับคณะกรรมการบริหารพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กงได้ตัดสินใจขนย้ายวัตถุพิพิธภัณฑ์ชิ้นสำคัญพร้อมด้วยเอกสารโบราณที่จัดเก็บไว้ในหอสมุดกลางแห่งชาติ วัตถุโบราณคดีจากศูนย์ประวัติศาสตร์และปรัชญาแห่งสถาบันวิจัยซินก้า (Academia Sinica) รวมถึงคณะกรรมการกลางพิพิธภัณฑ์แห่งชาติได้ตัดสินใจขนย้ายศิลปวัตถุอันล้ำค่าจากพิพิธภัณฑ์ต่างๆ แห่งสาธารณรัฐจีนลงเรือสู่เกาะไต้หวัน (Lu & Lin, 2011, pp. 179-263)

การจัดแสดงวัตถุพิพิธภัณฑ์จากมรดกอารยธรรมจีนนั้นเริ่มขึ้นในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1956 ณ เขตเป่ย์โถว (Beitou) แต่ด้วยตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลลำบากต่อการเดินทางของผู้เข้าชม รัฐบาลไต้หวันจึงก่อสร้างพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กงใหม่ขึ้นในเขตว้ายชวซี้ (Waishuangsi) ชานกรุงไทเป ความโดดเด่นของกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก่อสร้างตามสถาปัตยกรรมจีนโบราณโดยถอดแบบพระราชวังหลวงในกรุงปักกิ่ง ตัวอาคารหลักสี่เหลี่ยมสูง หลังคากระเบื้องหลิวหลี่สีฟ้าครามโดดเด่นบนภูมิประเทศที่แวดล้อมด้วยแมกไม้หนาแน่นพรรณมีเบื้องหลังเป็นภูเขาสูงตระหง่านตามหลักฮวงจุ้ยของจีน (Hong & Yang, 1999, p. 3) พิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กงจึงได้กลับฟื้นคืนชีพอีกครั้งบนแผ่นดินใหม่ โดยได้รับการขนานนามว่าพิพิธภัณฑ์จงซาน (Chung-Shan Museum) เพื่อเป็นการระลึกถึง ดร.ซุน ยัตเซ็น ในฐานะบิดาแห่งสาธารณรัฐจีน และ

เปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการในวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ. 1965 (NPM, 2018, p. 3) ในช่วงเริ่มต้นนี้ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติก็ักได้ถูกวางรากฐานพันธกิจที่สำคัญ ทั้งการขยายพื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการ การพัฒนาคอลเลกชันพิพิธภัณฑ์ การศึกษาวิจัยด้านงานประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณวัตถุ รวมถึงการส่งเสริมสังคมฐานความรู้ในฐานะแหล่งบ่มเพาะคุณค่าศิลปวัฒนธรรมของชาติและการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นชาติแก่ชนชาติได้วันเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 3 แสดงกรอบเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์แห่งชาติก็ัก

- **วิสัยทัศน์:** การฟื้นฟูเสน่ห์ของวัดโบราณในพิพิธภัณฑ์และนำสู่การสร้างคุณค่าใหม่ให้กับอนุชนรุ่นหลัง
- **เชิงคุณค่าองค์กร:** ความรุ่งเรืองของอารยธรรมในจีนโบราณการจัดแสดงวัตถุโบราณจีนอันแสนล้ำค่าของพิพิธภัณฑ์เพื่อนำไปส่งสู่การรักษาอมฤตความเป็นท้องถิ่นได้วัน
- **กรอบเชิงกลยุทธ์:** การเป็นศูนย์วิจัยวัฒนธรรมจีนและจีนศึกษาที่ดีที่สุดและสู่ความเป็นสากล ศูนย์บ่มเพาะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมและเชิงสุนทรียศาสตร์ การเป็นแหล่งเรียนรู้ทุกช่วงวัยและบ่มเพาะเยาวชนได้วันด้วยศิลปะและวัฒนธรรม
- **ตัวอย่างนิทรรศการพิเศษ:** Expedition to asia - The Prominent Exchanges between East and West in the 17th Century ระหว่างวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 2018 - วันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 2019

หมายเหตุ: ภาพประกอบโดยผู้วิจัย ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 2019

การสื่อสารของพิพิธภัณฑสถานชาตินั้นสะท้อนให้เห็นว่าพิพิธภัณฑสถานได้มีส่วนร่วมต่อวาระทางการเมืองเพื่อนำเสนอวิถีและคุณค่าตามวาระทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในยุคนั้น ๆ ด้วยเพราะพิพิธภัณฑสถานชาตินี้ถูกตั้งเป็นเพียงแห่งเดียวที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยตรงจากสภาบริหารไต้หวัน (the Executive Yuan) วาระทางวัฒนธรรมจึงมีนัยสำคัญอย่างมากต่อทิศทางการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถาน (Vickers, 2010, pp. 94-95) ด้วยแบบแผนแห่งอำนาจนำเพื่อสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่หนุนเสริมโครงสร้างความเป็นรัฐชาติ บทบาทพิพิธภัณฑสถานต่อสังคมจึงสำคัญทั้งทางด้านการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาห้องสมุดพิพิธภัณฑสถานและศูนย์วิจัยของพิพิธภัณฑสถานโดยเฉพาะงานศิลปกรรมจีนและวัฒนธรรมกลุ่มชนหัวซี้ (Huasian culture) ที่ถือเป็นต้นกำเนิดของกลุ่มชนชาติอื่น ขณะเดียวกันอีกแง่มุมหนึ่งการที่กลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองที่ยึดมั่นต่อลัทธิชาตินิยมจีนโบราณนั้นต่างก็เชื่อมั่นว่าพิพิธภัณฑสถานชาตินี้ถูกตั้งเป็นพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ในฐานะผู้สืบทอดอำนาจทางการเมืองโดยตรงจากราชสำนักจีน⁶ จึงเป็นเหตุผลให้โบราณวัตถุล้ำค่าของจีนเหล่านี้ล้วนมีนัยทางการเมือง (Wu, 2009, pp. 285-292)

วาระทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาตินิยมจีนและพรรคก๊กมินตั๋ง (Kuomintang: KMT) ยังคงตั้งมั่นไว้เช่นเมื่อครั้งเริ่มก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานชาตินี้ถูกตั้งบนจีนแผ่นดินใหญ่ในฐานะผู้พิทักษ์มรดกวัฒนธรรมแห่งชนเชื้อชาติจีน ภายใต้กรอบพันธกิจของพิพิธภัณฑสถานที่เชิดชูความเป็นจีนนั้นได้ถูกสานต่อสู่ชีวิตคนไต้หวันเกี่ยวกับความรู้เชิงวิชาการด้านจีนศึกษาทั้งทางด้านมานุษยวิทยา โบราณคดีและประวัติศาสตร์ ด้วยฐานะสถาบันชาตินิยมจีนในเกาะไต้หวันที่สูงส่งเสริมวัฒนธรรมจีน สำนักแห่งเชื้อชาติจีน การสร้างความกลมกลืนกันกับสังคมจีน รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้อารยธรรมแห่งชาตินี้ (Lee, 2007, p. 178) โดยในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1965 - 1979 รัฐบาลเจียง ไคเช็กวางนโยบายวัฒนธรรมไต้หวันที่เรียกว่า ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการวัฒนธรรมจีน (Chinese Cultural Renaissance) โดยที่มีพิพิธภัณฑสถานชาตินี้เป็นหลักฐานเชิงสัญลักษณ์แห่งมรดกวัฒนธรรมจีนที่สมบูรณ์มากที่สุด อันเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับนโยบายการปฏิวัติวัฒนธรรม (Cultural Revolution) ในจีนแผ่นดินใหญ่ซึ่งนำโดยเหมา เจ๋อตง ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1966-1976 (Wang, 2014, p. 37) อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างสำนึกทางวัฒนธรรมถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญทางการเมืองและความเป็นรัฐชาติ แต่ขณะเดียวกันนี้ก็ลุ่มเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ดังจะเห็นได้จากปัญหาความสัมพันธ์ข้ามช่องแคบ (cross-strait relations) ที่มีจุดเริ่มต้นจากการต่อสู้เชิงอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างคอมมิวนิสต์ของจีนแผ่นดินใหญ่และประชาธิปไตยของไต้หวัน (Chu & Nathan, 2007, p. 89)

ในช่วงทศวรรษ 1970 กลุ่มชาตินิยมของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจีน (Chinese Communist Party: CCP) ต่างมีทัศนะว่าประเทศจีนจะต้องรวมตัวกันอีกครั้งเพราะคนไต้หวันและจีนมีบรรพบุรุษและรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมอันร่วมกัน (Brown, 2004, p. 24) และภายใต้นโยบายจีนเดียว (one-China policy) ที่ส่งเสริมสถานะอันเหนือกว่าของวัฒนธรรมจีนในขณะเดียวกันก็ปฏิเสธการแสดงออกทางวัฒนธรรมของไต้หวันและกลุ่มชนพื้นเมืองอื่น ๆ (Lynch, 2004, p. 515) ในช่วงปลายทศวรรษ 1970 พรรคก๊กมินตั๋งจึง

⁶ วัตถุพิพิธภัณฑสถานสำคัญนั้นได้แก่ กระถางสำริดของเหมากง (Mao Kung Ting Bronze Pot) ที่มีจารึกเรื่องราวประวัติศาสตร์และวิธีการปกครองบ้านเมืองของราชวงศ์โจวที่ปกครองยาวนานที่สุดพร้อมกับได้สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมืองอย่างมาก ทั้งด้านการเมืองการปกครอง ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงการกำเนิดปรัชญาเมธีจีนหลายท่านในช่วงสมัยนี้ เช่น ขงจื๊อ เล่าจื๊อ ซุนวู เป็นต้น ขณะที่ตราประทับพระราชลัญจกรในจักรพรรดิเฉียนหลงแห่งราชวงศ์ชิงนั้นถือเป็นเครื่องหมายทางการเมืองที่สำคัญเพื่อการสืบทอดอำนาจการปกครองจากราชสำนักจีน

ได้เปลี่ยนแนวคิดจากเดิมที่มีจีนเป็นศูนย์กลางไปสู่การส่งเสริมความเป็นไต้หวันในฐานะหมู่ชนที่แตกต่าง (Chang, 2004, p. 3) สู่กระบวนการทำให้เป็นไต้หวันด้วยการสร้างสำนึกร่วมต่อความเป็นไต้หวัน (Taiwanese consciousness) อันนำมาสู่ทิศทางใหม่ๆ ของพิพิธภัณฑ์ที่ทำงานด้านวัฒนธรรม ดังเช่นในปี ค.ศ. 1981 คณะกรรมการกิจการวัฒนธรรม (Council for Cultural Affairs: CCA) ได้ส่งเสริมการสร้างศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นในแต่ละเมือง รวมถึงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเพื่อนำเสนออัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ผ่านงานศิลปหัตถกรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน (Chang, 2006, pp. 64-68)

ช่วงหลังปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา พิพิธภัณฑ์ได้กลายเป็นสมรภูมิการต่อสู้แห่งวิสัยทัศน์ทางการเมือง เอกลักษณ์ของความเป็นไต้หวันถูกขับเคลื่อนเชิงนโยบาย ในขณะที่อุดมการณ์ที่ขัดแย้งกันของอารยธรรมจีน และลัทธิชาตินิยมไต้หวันนั้นส่งผลต่อทิศทางการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ทั่วทั้งเกาะไต้หวัน (Wang & Lin, 2018, p. 170) โดยพรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า (Democrat Progressive Party: DPP) มุ่งเน้นนโยบายวัฒนธรรมใหม่ภายใต้วาทกรรมไต้หวันเป็นศูนย์กลาง (Taiwan-centric) ที่อธิบายถึงแบบแผนทางวัฒนธรรมไต้หวันอันก่อเกิดขึ้นด้วยเบ้าหลอมพหุวัฒนธรรมจากกลุ่มชนหลากหลายภายใต้บริบทภาคพื้นสมุทร ขณะเดียวกันก็ถอยห่างออกจากวัฒนธรรมจีนภาคพื้นทวีป (Zheng, 2015, p. 16) แนวโน้มการจัดนิทรรศการพิเศษชั่วคราวจึงมุ่งเน้นเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของไต้หวันเป็นสำคัญ และนำมาสู่การพัฒนาพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกึ่งสาขาสาขาภาคใต้เพื่อการยกระดับสู่พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมแห่งเอเชีย (Asian Art and Culture Museum) ด้วยฐานคิดสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของไต้หวันที่เกิดขึ้นจากเอเชียแปซิฟิกแทนที่จะเป็นเพียงมรดกจากอารยธรรมจีนเท่านั้น สู่การเชื่อมโยงไว้ทั่วทั้งทวีปเอเชีย นับตั้งแต่เส้นทางสายไหมสมัยโบราณที่เชื่อมผ่านผู้คนหลายแห่งอารยธรรม (Wang, 2016, pp. 40-46)

ในปัจจุบันส่วนนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกึ่งนั้นประกอบด้วย 7 ส่วนสำคัญตามประเภทของวัตถุพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ (1) จารึกโบราณและเอกสารทางประวัติศาสตร์ (2) เครื่องเรือนราชสำนัก (3) ประติมากรรมพุทธศาสนา (4) เครื่องลายคราม (5) ภาพพิมพ์และอักษรวิจิตร (6) หยกเกาะสลัก (7) เครื่องสำริด พร้อมกับจัดแสดงนิทรรศการถาวรจำนวนรวม 28 ห้อง ภายใต้พันธกิจอันท้าทายของพิพิธภัณฑ์ในฐานะศูนย์รวมศิลปวัตถุอันล้ำค่าของจีนโบราณกว่า 694,000 ชิ้นที่หมุนเวียนจัดแสดงตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมาอันเชื้อเชิญผู้มาเยี่ยมชมกว่า 51 ล้านคน ณ อาคารแห่งอารยธรรมจีนแห่งนี้ (NPM, 2017, p. 7)

ตารางที่ 2 แสดงส่วนการจัดแสดงนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กง

ลำดับที่	ส่วนการจัดแสดง	รายละเอียด
1	จารึกโบราณและเอกสารทางประวัติศาสตร์	นำเสนอวัตถุพิพิธภัณฑ์ พระไตรปิฎกจากทิเบตสมัยราชวงศ์ชิง แผ่นทองคำจารึกราชบรรณาการจากสยามสมัยราชวงศ์ชิง หนังสือทางการทูตถึงจักรวรรดิอังกฤษสมัยราชวงศ์ชิง จดหมายเหตุพระราชวังสมัยราชวงศ์ชิง แผนที่เกาะไต้หวันสมัยราชวงศ์ชิง เป็นต้น
2	เครื่องเรือนราชสำนัก	นำเสนอวัตถุพิพิธภัณฑ์ หินหมูสามชั้นสมัยราชวงศ์ชิง คนโทน้ำเคลือบสีแดงสมัยราชวงศ์หมิง โถไวน์สมัยราชวงศ์ชิง แผ่นทองคำตราจักรพรรดิเขียนลงสมัยราชวงศ์ชิง จอกเงินคณะทูตจักรวรรดิจีนจากเขียนสมัยราชวงศ์หยวน กล้องเครื่องประดับลงยาสมัยราชวงศ์หมิง เป็นต้น
3	ประติมากรรมพุทธศาสนา	นำเสนอวัตถุพิพิธภัณฑ์ ม้านดาลาทองคำ พุทธศิลป์ตามคติภิกษุวัชรยานของทิเบตสมัยราชวงศ์ชิง พระศรีศากยมุนีพุทธเจ้าทองคำสมัยราชวงศ์เว่ยเหนือ เทวรูปขุยชิง (Kuixing) เทพเจ้าแห่งอักษรศาสตร์สมัยราชวงศ์ชิง ท้าวโลกบาลดินเผาลงสมัยราชวงศ์ถัง เป็นต้น
4	เครื่องลายคราม	นำเสนอวัตถุพิพิธภัณฑ์ แจกันเคลือบลงยาลายมังกรและดอกโบตั๋นสมัยราชวงศ์ชิง เครื่องเบญจรงค์อุ้งสมัยราชวงศ์หมิง ชามลายดอกบัวอินเดียนสมัยราชวงศ์ชิง โถใบชาลายเส้นทองคำสมัยราชวงศ์ชิง ชามลายทิวทัศน์เคลือบแบบผ้าหาลา งฉ่ายสมัยราชวงศ์ชิง เป็นต้น
5	ภาพพิมพ์และอักษรวิจิตร	นำเสนอวัตถุพิพิธภัณฑ์ ภาพเขียนพระโพธิสัตว์กวนอิมสมัยราชวงศ์ชิง ภาพเขียนขบวนส่งพระราชสาส์นสมัยราชวงศ์หมิง ภาพเขียนเทศกาลเซ่งเม้งสมัยราชวงศ์หมิง ภาพเขียนการล่าสัตว์ของซีโจ้วฮ่งเต้ (กุบไล ข่าน) สมัยราชวงศ์หยวน บทกลอนจักรพรรดิซ่งอยู่จางสมัยราชวงศ์ชิง จดหมายถึงนักบวชจิงเฟิงสมัยราชวงศ์หยวน อักษรวิจิตรเนื้อค้ำร้องสมัยราชวงศ์ชิง เป็นต้น
6	งานหยกแกะสลัก	นำเสนอวัตถุพิพิธภัณฑ์ หยกผักกาดขาวสมัยราชวงศ์ชิง ปี่เซี่ยหยกสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ถ้วยหยกรูปเขาสัตว์สมัยราชวงศ์ฮั่น แผ่นจารึกหยกช่วงปลายยุควัฒนธรรมหลงชาน แจกันหยกรูปปลาสมัยราชวงศ์หมิง งานหยกประดับด้วยเส้นทองคำสมัยราชวงศ์ชิง เป็นต้น

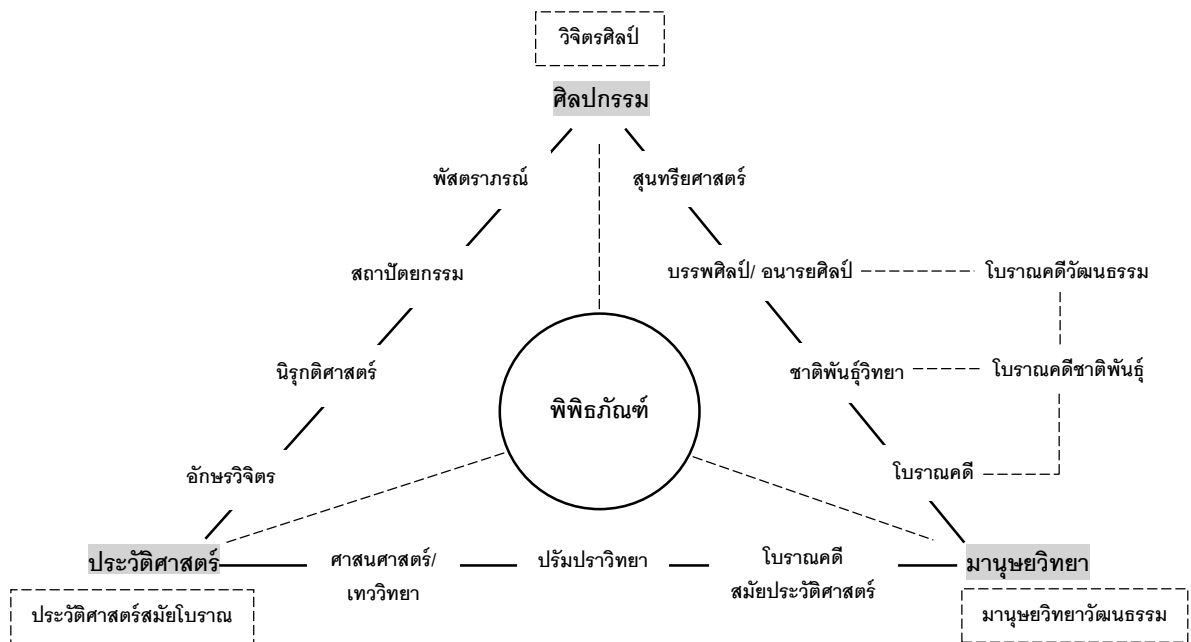
ลำดับที่	ส่วนการจัดแสดง	รายละเอียด
7	เครื่องสำริด	นำเสนอวัตถุพิพิธภัณฑท์ กระถางสำริดของเหมากงสมัย ราชวงศ์โจว รัชกาลสำริดสมัยราชวงศ์โจว หม้อสำริดสีเหลืองสมัย ราชวงศ์โจวตะวันตก กาน้ำสำริดสมัยราชวงศ์โจวกลาง คันฉ่อง สำริดลายสิงโตและเกาอยู่่นสมัยราชวงศ์ถัง โถดวงเมล็ดเจียสำริด สมัยราชวงศ์ซิ่น เป็นต้น

ภายใต้บริบทพิพิธภัณฑท์สมัยใหม่ การฟื้นฟูเสน่ห์ของสะสมโบราณสู่การสร้างคุณค่าใหม่ทางวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑท์แห่งชาติกู่กิงได้ร่วมกับอุทยานความคิดสร้างสรรค์ ฮว่าชาน (the Huashan Cultural and Creative Park) เพื่อการต่อยอดวัฒนธรรมได้หันสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ด้วยการผสมผสานระหว่างสุนทรียะ วิถีชีวิต การออกแบบและนวัตกรรมแก่เยาวชนและกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (NPM, 2010, p. 5) รวมถึงโครงการสร้างสรรค์ศิลปะภูมิปัญญาสู่กู่กิงเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรม โดยร่วมกับบริษัทผู้ผลิตสื่อภาพยนตร์การ์ตูนแอนิเมชันทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงสินค้าของที่ระลึกอื่นๆ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ได้หันด้วยทุนทางวัฒนธรรม (NPM, 2011, p. 99) ในปัจจุบันพิพิธภัณฑท์มีบทบาทอย่างสำคัญด้วยเป้าหมายการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ 1) การแปรรูปให้เป็นสาธารณะเพื่อการมุ่งสู่ความทันสมัยและเป็นสากล 2) คุณค่าความรู้ท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงอารยธรรมสำคัญของโลกไว้กับประวัติศาสตร์ได้หัน 3) การมุ่งสู่ความเชี่ยวชาญเพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมอุดมปัญญา 4) ความหลากหลายเชิงคุณค่าเพื่อการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การยกระดับสู่สากลด้วยการทูตเชิงวัฒนธรรมและการสร้างแบรนด์ชาติ (nation branding) (NPM, 2016, p. 4-10) พิพิธภัณฑท์แห่งชาติกู่กิงจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของได้หัน พร้อม ๆ กับการเพิ่มพูนคุณค่าทางสังคมและรากฐานทางวัฒนธรรมเอเชีย

พิพิธภัณฑท์กับการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมแห่งชนชาติ

บทบาทของพิพิธภัณฑท์ในช่วง 10 ถึง 15 ปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงไป โดยพิพิธภัณฑท์ได้เพิ่มบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมต่องานพัฒนาชุมชน ทั้งการแหล่งพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ รวมถึงพื้นที่ประกอบสร้างความหมายทางสังคม (Museums Association, 2010, p. 1) ภายใต้บทบาทใหม่นี้ได้กล่าวถึงเป็นความท้าทายต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑท์อันนำมาสู่การสังเคราะห์จากกรณีศึกษาพิพิธภัณฑท์อารยธรรมเอเชียและพิพิธภัณฑท์แห่งชาติกู่กิงเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑท์เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมแห่งชนชาติ นั้นสะท้อนถึงบทบาทพิพิธภัณฑท์ที่มุ่งเพื่อบริการสาธารณชนเป็นสำคัญทั้งในเชิงสถาบันวิชาการ สถาบันวัฒนธรรม และสถาบันการศึกษาในฐานะที่มีพันธกิจร่วมต่อการสร้างสรรค์สังคมอุดมปัญญาที่เชื่อมประสานความร่วมมือทั้งกับชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก

แผนภาพที่ 4 แสดงพื้นที่การเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมแห่ง
 ชนชาติ⁷

พื้นที่การเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์โดยทั่วไปนั้นจะประกอบขึ้นด้วยชุดเนื้อหา 1-2 เขตข้อมูลตามสาขาวิชา ขณะเดียวกันเนื้อหาพิพิธภัณฑ์มักอาศัยการผนวกความรู้ระหว่างศิลปกรรมกับประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยากับประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมกับวิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ ในกรณีที่พิพิธภัณฑ์นั้นล้อมรอบด้วยหลายเขตข้อมูล หลายสาขาวิชา พิพิธภัณฑ์ก็จะเป็นเช่นสารานุกรม (encyclopaedia) (Burcaw, 1997, p. 43) จากแผนภาพที่ 4 แสดงถึงโครงข่ายสาขาวิชาอันเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์เชิงอารยธรรมเอเชียและพิพิธภัณฑ์แห่งชาติที่ประกอบขึ้นจากการผนวกความรู้ระหว่างศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ และมานุษยวิทยา พร้อมด้วยแขนงความรู้ตามวัตถุพิพิธภัณฑ์ที่นำมาจัดแสดงได้สร้างพื้นที่การเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรมและอารยธรรม และเนื่องด้วยขอบข่ายเนื้อหาพิพิธภัณฑ์เชิงอารยธรรมนั้นประกอบด้วยหลายช่วงเวลาตามยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัตถุและวัตถุวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งบอกเล่าวิวัฒนาการของแต่ละหมู่ชนบนเส้นทางแห่งอารยธรรมที่ทอดยาว

ภายใต้บริบทสังคมเอเชีย รากฐานแห่งจิตสำนึกทางสังคมนั้นก่อรูปว่าด้วยความผูกพันแบบเก่าแก่โบราณ (primordial tie) อันเป็นลักษณะของสังคมชาตินิยมแบบชาติพันธุ์ ภาษาและวัฒนธรรม (ethic- linguistic-cultural nationalism) ที่เปิดพื้นที่ไว้สำหรับความเป็นชาติแบบพหุสังคมและพหุวัฒนธรรม (Bunmee, 2003, pp. 75-84) และตามที่ James Clifford (1997, p. 204) ได้กล่าวไว้ถึงสังคมดั้งเดิมที่ถูกนำเสนอในพิพิธภัณฑ์เชิงอารยธรรมนั้นเพื่อการจัดแสดงซ้ำภาพของชนเผ่าดั้งเดิมตามที่ผู้คนในสังคมแห่ง

⁷ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโครงข่ายสาขาวิชาที่องค์ความรู้พิพิธภัณฑ์ (Museum and Museum Fields) ของ George E. Burcaw

อารยชนอภิลักขิต พิพิธภัณฑสถานที่มีบทบาทที่จะลำดับภาพและผูกโยงอย่างสัมพันธ์บนพื้นที่แห่งความหมายด้วย
ข้อสมมติฐานและโลกทัศน์ของตนเอง พิพิธภัณฑสถานจึงเป็นพื้นที่แห่งความทรงจำ (lieux de mémoire) ในองค์
ประกอบเชิงสัญลักษณ์นั้นเกี่ยวกับมรดกความทรงจำที่มีอยู่ในทุกชุมชน และซ้อนทับด้วยชุดประวัติศาสตร์
ที่สำคัญ ๆ จนก่อเป็นความทรงจำร่วมของคนหมู่มาก พื้นที่แห่งความทรงจำดังกล่าวนี้จะปรากฏขึ้นได้นั้น
ประกอบขึ้นด้วย 3 มิติได้แก่ เชิงวัตถุ (material) เชิงสัญลักษณ์ (symbolic) เชิงสาร์ตยะ (functional) โดยที่
พิพิธภัณฑสถานจะช่วยให้พื้นดิน พื้นฟูและสืบต่อความทรงจำทางสังคม ด้วยมุ่งหมายให้ปัจเจกบุคคลมีภาระระลึกถึง
จินตภาพที่มีร่วมกัน (Nora, 1997, p. 18)

ศาสตร์และศิลป์การจัดแสดงของพิพิธภัณฑสถานที่ได้มาจากการคัดสรรเรื่องเล่าและการนำเสนอเรื่อง
ราว (curation) ผ่านวัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture) และวัฒนธรรมไม่ใช่วัตถุ (non-material culture)
ที่รับส่งเรื่องราวซึ่งกันและกันเพื่อสร้างรายละเอียดที่สมบูรณ์อันพึงปรากฏมีในพิพิธภัณฑสถานเชิงอารยธรรมภายใต้พันธ
กิจเชิงคุณค่าของพิพิธภัณฑสถาน ขณะที่บทบาทพิพิธภัณฑสถานในฐานะสถาบันบริการสังคมที่พลวัตไปพร้อม ๆ กับ
ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นส่งผลให้พิพิธภัณฑสถานมีบทบาทสาธารณะที่พร้อมสนองตอบต่อกรอบภูมิภาคนิ
ยาม ภายใต้กรอบแนวคิดนี้พิพิธภัณฑสถานจึงมีบทบาทเชิงรุกด้วยกระบวนการสื่อสารหลายมิติจากกลุ่มเป้าหมาย
สำคัญที่หลากหลาย ทั้งความหลากหลายเชื้อชาติ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษาที่ใช้สื่อสาร รวมถึง
ระดับความรู้ การสื่อสารระหว่างพิพิธภัณฑสถานกับสาธารณะส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากส่วนนิทรรศการถาวร แต่
ขณะเดียวกันส่วนนิทรรศการพิเศษชั่วคราวที่ถูกจัดแสดงขึ้นอย่างต่อเนื่องตามปฏิทินกิจกรรมนั้นจะช่วยเชื้อ
เชิญกลุ่มผู้เข้าชมให้เข้ามาสื่อสารกับพิพิธภัณฑสถานได้อย่างต่อเนื่อง และถือเป็นแนวทางขยายปริมาณทาง
ความรู้ให้กว้างขวางและคลุ่มลึกยิ่งขึ้นเพื่อส่งมอบประสบการณ์แต่เล่าปัญญาชนผู้ใฝ่รู้

ตารางที่ 3 สรุปแนวทางการดำเนินงานและการจัดการเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑสถาน

พิพิธภัณฑสถาน	พันธกิจงานด้านพิพิธภัณฑสถาน	แผนงานเชิงกลยุทธ์	ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน(KPIs)
พิพิธภัณฑสถาน อารยธรรม เอเชีย	• คลังข้อมูลมรดก วัฒนธรรมแห่งเอเชีย • วัตถุพิพิธภัณฑสถานของ อารยธรรมเอเชีย • มรดกวัฒนธรรมของชาติ สิงคโปร์ • คุณค่าร่วมทางวัฒนธรรม ของชาวสิงคโปร์ • การพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างสรรค์	• มรดกทางวัฒนธรรม • อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม • พันธมิตรพิพิธภัณฑสถาน	• การเพิ่มจำนวนผู้ชมพิพิธภัณฑสถาน • การพัฒนาเนื้อหาการจัดแสดง • การพัฒนาสื่อวิชาการพิพิธภัณฑสถาน • การพัฒนาสื่อใหม่ของพิพิธภัณฑสถาน • การมีส่วนร่วมของชาวสิงคโปร์

พิพิธภัณฑ์	พันธกิจงานด้านพิพิธภัณฑ์ แผนงานเชิงกลยุทธ์	ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน (KPIs)
พิพิธภัณฑ์ แห่งชาติ กู้กง	• พิพิธภัณฑ์วิทยาและภัณฑารักษ์ • การศึกษาวิจัยเชิงวัฒนธรรม • การอนุรักษ์มรดกชาติ • เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ชั้นนำ • การจัดการองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร • อุทยานกรรมสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม	• การเพิ่มจำนวนผู้ชมพิพิธภัณฑ์ • การพัฒนาสื่อพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ • การเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรม • การจดลิขสิทธิ์สินค้าสร้างสรรค์

แนวทางการดำเนินงานและการจัดการเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียและพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกู้กง ตามตารางที่ 3 นั้นประกอบด้วย 1) พันธกิจงานด้านพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ที่ประกอบด้วย 2 ส่วนงานทั้งในส่วนคลังทรัพย์สินของพิพิธภัณฑ์และกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและการจัดนิทรรศการ 2) แผนงานเชิงกลยุทธ์ของพิพิธภัณฑ์ตามกรอบนโยบายรัฐบาลทั้งสังคมฐานความรู้ เมืองสร้างสรรค์ รวมถึงการทูตเชิงวัฒนธรรม และ 3) ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน (KPIs) ของพิพิธภัณฑ์ ภายใต้ข้อท้าทายใหม่ๆ ทั้งอุทยานกรรมเชิงวัฒนธรรม สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อการยกระดับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์สู่เป้าหมายการเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ดีที่สุดในภูมิภาคเอเชีย

ในส่วนของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียมีพันธกิจงานด้านพิพิธภัณฑ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาลังข้อมูลมรดกวัฒนธรรมแห่งเอเชียด้วยโครงการศึกษาวิจัยวัตถุพิพิธภัณฑ์โดยร่วมมือกับสถาบันวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภายใต้กรอบเชิงนโยบายวัฒนธรรมของประเทศสิงคโปร์นั้นพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียมีพันธกิจสำคัญเพื่อการนำเสนอประวัติศาสตร์สังคม (social history) อันสำคัญต่อการศึกษาพัฒนาการทางสังคมและรากเหง้าความเป็นสิงคโปร์ และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 ภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาย่านพิพิธภัณฑ์ (Museum Precinct Master Plan) งานพิพิธภัณฑ์นั้นได้ร่วมกันนำเสนอคุณค่าร่วมทางวัฒนธรรมและหลักสังคมอุดมคติแบบขงจื้ออันถือเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติสิงคโปร์และคุณค่าแห่งวิถีเอเชีย (Kwa Chong Guan, 2011, p. 206) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมสิงคโปร์บนเส้นทางอารยธรรมในดินแดนอุษาคเนย์ได้ถูกนำเสนอไว้อย่างกว้างด้วยภาพกว้างเชิงภูมิภาค และสืบเนื่องต่อมาในปี ค.ศ. 2015 ภายใต้แผนพัฒนาเมืองฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม 3.0 (Renaissance City Plan III) เพื่อขับเคลื่อนสู่การพัฒนาเมืองโลกแห่งวัฒนธรรมและศิลปะ ด้วยความโดดเด่นเชิงเนื้อหาทางวัฒนธรรมบนเส้นทางอารยธรรมของโลก (MICA, 2008, p. 18)

ในส่วนพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกึ่งมีพันธกิจสำคัญงานด้านพิพิธภัณฑ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านพิพิธภัณฑ์วิทยาและงานภัณฑารักษ์เพื่อการยกระดับสู่พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมแห่งเอเชีย มุ่งเน้นการศึกษาวิจัยเชิงวัฒนธรรมจีน แม้ว่าการอนุรักษ์มรดกชาตินั้นจะอยู่ภายใต้บริบทการเมืองวัฒนธรรม (cultural politics) จากต้นทางของการต่อสู้ทางการเมืองในพื้นที่ของการช่วงชิงการครองอำนาจระหว่างประวัติศาสตร์ไต้หวันและประวัติศาสตร์จีน ตามที่ Allen Chun (1994, pp. 49-52) ได้อธิบายไว้ว่าวัฒนธรรมที่ปรากฏขึ้นล้วนมีรากฐานมาจากสำนักแห่งความเป็นชาติซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน และหากมาyardคิดของผู้คนได้แบ่งกันการผสมผสานทางวัฒนธรรมก็อาจนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่าสงครามวัฒนธรรม แต่ด้วยบทบาทพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกึ่งในด้านการทูตเชิงวัฒนธรรมและการสร้างแบรนด์ชาตินั้นได้นำเสนอถึงความรุ่งรวยทางวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกและความงดงามของอารยธรรมเอเชีย (Pan-Asian civilisation) ด้วยรากฐานความหลากหลายเชิงคุณค่าดังกล่าวนี้ได้ช่วยส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์เพื่อการต่อยอดทุนวัฒนธรรมไต้หวันด้วยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สืบบทบาทพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ที่ร่วมกับชุมชนท้องถิ่นสร้างพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตด้วยกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ต่อยอดทุนวัฒนธรรมไต้หวันนั้นก็ต่างมีส่วนเพิ่มพูนคุณค่าทางสังคมและรากฐานทางวัฒนธรรมเอเชีย

อภิปรายผล

นับจากอดีตกาลพิพิธภัณฑ์มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการรู้แจ้งทางปัญญาของมนุษย์ พิพิธภัณฑ์จึงเป็นดังอารามแห่งสรรพวิทยาการต่างๆ การฟื้นคืนศิลปวิทยาการไว้เพื่อก่อเกิดการพัฒนาทางความคิดแก่เหล่าปัญญาชนตามลัทธิมนุษยนิยมสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance Humanism) ตามที่ Kate Fowle (2007, p. 12) ได้อธิบายไว้เกี่ยวกับการบ่มเพาะตัวตน (cultivation of the self) ด้วยเชื่อว่าหลักการในการฝึกฝนเชิงปรัชญานั้นเพื่อการรู้ตัวตน (gnôthi seautón) ซึ่งเป็นการขยายความต่อจากแนวคิดของ Michel Foucault (1988, p. 45) ที่ได้กล่าวไว้ถึงการบริบาลตัวตน (care of the self) อันว่าด้วยวิธีการดูแลและความใส่ใจเชิงปรัชญาความคิดของตนเองซึ่งเป็นมรดกสืบทอดมาจากการถกเถียงทางปรัชญาอารยธรรมเฮลเลนิสติก (Hellenistic civilisation) สู่ปัจจุบันที่พิพิธภัณฑ์ ณ ทุกแห่งที่นั่นคือพื้นที่เพื่อการรู้แจ้งทางปัญญาอันมีพร้อมด้วยคำเชิญชวนให้ร่วมกันพัฒนาคุณค่าร่วมเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม พิพิธภัณฑ์จึงเป็นพลังที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

การปฏิบัติการของพิพิธภัณฑ์จึงมุ่งหมายเพื่อการเปิดมุมมองแก่สังคมสู่อัตลักษณ์ใหม่ๆ ตามวิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ภายใต้บริบทภูมิภาคนิยมที่ก้าวพ้นเขตแดนแห่งรัฐชาติจินตนาการใหม่ของผู้คนในศตวรรษที่ 21 จึงว่าด้วยการสร้างสำนึกร่วมต่ออารยธรรมในฐานะพลเมืองโลกที่จะร่วมแบ่งปันคุณค่ามรดกแห่งมนุษยชาติร่วมกันด้วยเคารพต่อคุณค่าของทุกวิถีชุมชน และภายใต้กระบวนการโลกาภิวัตน์ความนึกคิดเกี่ยวกับความจำเพาะเชิงพื้นที่และอัตลักษณ์นั้นมีส่วนให้สัมพันธภาพทางสังคมมีความเป็นเนื้อเดียวกันมากยิ่งขึ้นอันเป็นผลมาจากการปรากฏขึ้นของวัฒนธรรมโลก (Massey, 1993, p. 240) บทบาทของพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันจึงกลายเป็นพาหนะสำคัญในการเร่งกระบวนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในโลกและสู่ความเป็นสากล (universalisation) พิพิธภัณฑ์จึงเป็นเสมือนหน่วยแสดงอารยธรรมแห่งกลุ่มชนอันเชื่อมร้อยกับบริบทโลก (Kamput, 2016, p. 143)

ดังกรณีของพิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียที่โดดเด่นด้วยการนำเสนอของทุนวัฒนธรรมและศิลปะ ภายใต้ค่านิยมเอเชียซึ่งช่วยสร้างความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม (cultural proximity) และอัตลักษณ์ร่วมกัน ภายใต้บริบทภูมิภาคนี้ รากเหง้าแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม (cultural mosaic) ของแต่ละกลุ่มเชื้อชาติในสังคมสิงคโปร์นั้นถูกสืบทอดไปจนถึงแหล่งอารยธรรมเอเชียของเหล่าบรรพบุรุษตามช่วงเวลา ประวัติศาสตร์ ผ่านวัตถุพิพิธภัณฑ์ที่ร้อยเรียงเรื่องราวตามแต่ละพื้นที่ภายใต้ระบบความเชื่อจักรวาลวิทยา (Kamput, 2016, p. 143) พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชียได้สร้างจินตภาพเสนอให้ตระหนักด้วยอารยธรรมเอเชีย ด้วยอาณาบริเวณสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับภูมิศาสตร์ที่ตั้งของเกาะสิงคโปร์และประวัติศาสตร์ของกลุ่มชนโพ้นทะเลที่อ้างอิงถึงสายสัมพันธ์บรรพบุรุษที่สืบต่อสู่ชนชาติสิงคโปร์ ความเกาะเกี่ยวกันทางสังคมนั้นได้ถูกขับเคลื่อนผ่านงานพิพิธภัณฑ์ด้วยขอบข่ายสังคมวิทยาพิพิธภัณฑ์ที่ได้ขยายพื้นที่สู่แนวพิพิธภัณฑ์เพื่อเรียนรู้วิถีชุมชนทางชาติพันธุ์ (ethnic enclave) บนย่านมรดกวัฒนธรรมที่ร่วมกับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์แห่งความหลากหลายเชื้อชาติ⁸ ที่คอยรับส่งเรื่องราวความสัมพันธ์ของผู้คนและมรดกทางวัฒนธรรมอันเสมือนเป็นบ้านหลอมอารยธรรมแห่งชนชาติสิงคโปร์

ในส่วนพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกึ่งที่เป็นคลังมรดกอันล้ำค่าแห่งอารยธรรมจีน แต่ทว่าพัฒนาการของพิพิธภัณฑ์ที่ได้ร่วมเดินทางตลอดเส้นทางประวัติศาสตร์ชาติได้หวนนับตั้งแต่สมรภูมิการต่อสู้สงครามกลางเมือง สงครามเย็นระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองในระบบคอมมิวนิสต์กับระบอบประชาธิปไตย สงครามวัฒนธรรมในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการวัฒนธรรมจีน พร้อมกับวาระทางวัฒนธรรมว่าด้วยการถอดรื้อความเป็นจีน (de-China-izing) เพื่อการสร้างสำนึกร่วมต่อความเป็นได้หวน ล้วนเป็นเงื่อนไขตามสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมภายใต้ลัทธิชาตินิยมในห้วงเวลาดังกล่าว การสร้างเอกลักษณ์ชาติและค่านิยมทางสังคมนั้นได้ถูกนำเสนอผ่านพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่ในสังคมได้หวนซึ่งเปรียบดังห้องปฏิบัติการแห่งอัตลักษณ์ (laboratory of identities) ที่ได้ถ่ายทอดความรู้สึกผูกพันทางชาติพันธุ์และการเป็นสมาชิกทางสังคม (Corcuff, 2002, p. 73) แม้ว่าจิตวิญญาณความเป็นชาติของชนชาวไต้หวันนั้นจะว่าด้วยกลุ่มชนหัวเชื้อเป็นสำคัญแต่ทว่าในเชิงพรมแดนชาติพันธุ์ (ethnic boundary) ที่มีรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่อยู่ระหว่างรัฐนั้นจะมีแนวโน้มของความเหินห่างทางสังคม (Prachuabmoh, 2004, p. 19) ขณะเดียวกันบาดแผลทางประวัติศาสตร์ตลอดกว่า 70 ปียังคงกดทับไว้ด้วยนโยบายจีนเดียว สู่การก้าวผ่านครั้งสำคัญในฐานะพิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมแห่งเอเชีย (Asian Art and Culture Museum) อันเชื่อมร้อยกันด้วยเส้นทางสายไหมสมัยโบราณผ่านผู้คนพื้นเมืองหลายแหล่งอารยธรรมเอเชียอันเปี่ยมด้วยคุณค่าต่อการเรียนรู้แก่นมนุษยชาติ

ความท้าทายต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์กับพื้นที่การเรียนรู้อารยธรรมแห่งชาตินั้นเพื่อมุ่งหมายเสริมสร้างความเป็นพลเมืองชาติและพลเมืองโลก การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมจะเป็นรากฐานที่ดีต่อการเสริมสร้างความเท่าเทียมทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมให้เกิดขึ้นได้ ดังเช่นที่ Will Kymlicka (1995, p. 34) ได้อธิบายไว้ว่า ระบบเสรีนิยมอาจนำมาสู่ข้อตกลงที่ว่าด้วยเสรีภาพและ

⁸ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์แห่งความหลากหลายเชื้อชาติ หมายถึงพิพิธภัณฑ์ของกลุ่ม 4 เชื้อชาติสำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวนโยบายวิวัฒนาการทางสังคมเชิงแม่แบบทางเชื้อชาติ (CMIO Multiracialism) ของประเทศสิงคโปร์ อันได้แก่ ศูนย์มรดกจีน (Chinese Heritage Centre) ศูนย์มรดกมาเลย์ (Malay Heritage Centre) ศูนย์มรดกอินเดีย (Indian Heritage Centre) และศูนย์มรดกยูเรเชีย (Eurasian Heritage Centre)

ความเท่าเทียมกันในฐานะพลเมือง แต่ย่อมก่อให้เกิดจากความเข้าใจอันดีต่อหลักการของพหุวัฒนธรรมนิยม ที่ล้วนเป็นผลจากการส่งต่อมรดกทางประวัติศาสตร์ (historical legacies) ที่ยอมรับไว้ร่วมกัน บทบาทของพิพิธภัณฑ์จึงสำคัญต่อการสร้างประวัติศาสตร์สาธารณะพร้อม ๆ กับเป็นช่องทางสร้างสัมพันธ์ภาพร่วมกับชุมชนเพื่อบ่มเพาะความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมสู่ความเป็นพลเมืองร่วมกัน ดังเช่นงานศึกษาของ Julie Higashi (2014, pp. 252-254) เกี่ยวกับบทบาทพิพิธภัณฑ์กับการบูรณาการทางสังคม (social integration) โดยปี ค.ศ. 1977 พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์แห่งชาติ (Minpaku) ประเทศญี่ปุ่น ได้เริ่มนำเสนอเรื่องราวชาวไอนุ ชนเผ่าพื้นเมืองบนเกาะฮอกไกโดซึ่งนั้นได้เปิดพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองให้ได้ นำเสนอคุณค่าแห่งวิถีและมรดกทางวัฒนธรรม พร้อม ๆ กับความเป็นพลเมืองของกลุ่มชนพื้นเมืองญี่ปุ่นที่ได้รับการขับเคลื่อนเชิงนโยบายมากยิ่งขึ้น

สุดท้าย บทบาทของพิพิธภัณฑ์ภายใต้พันธกิจร่วมตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) นั้นถือเป็นโจทย์ที่ท้าทายในทศวรรษนี้เพื่อจะร่วมกันแบ่งปันภูมิปัญญาโลก (global wisdom) ด้วยภูมิทัศน์ทางสังคมใหม่เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน⁹ ในหลายสังคมเอเชียที่ต้องเปลี่ยนผ่านหลังปลดแอกจากการเป็นอาณานิคม กระบวนการฟื้นฟูบูรณะผู้คนและสังคมภายหลังเผชิญความรุนแรงด้วยการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม (social harmony) นั้นถือเป็นสิ่งที่สำคัญ บทบาทพิพิธภัณฑ์จึงต้องเปิดพื้นที่สำหรับการนำเสนอทั้งเรื่องราวของชนพื้นเมืองดั้งเดิม ผู้พลัดถิ่น รวมถึงผู้ลี้ภัยอย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในทุกหน้าประวัติศาสตร์ ขณะเดียวกันแนวโน้มของพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ที่กำลังการเรียนรู้ในหลายระดับโดยผ่านสื่อสมัยใหม่ทั้งในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ออนไลน์และพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง พิพิธภัณฑ์จึงกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ทุกช่วงวัยเพื่อปรับโลกทัศน์ตัวเองต่อการมองโลกในยุคปัจจุบัน ดังนั้นหลักการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์สำหรับทุกคน (access to all) จึงสำคัญต่อการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ทางวัฒนธรรม ในทุก ๆ การเข้าถึงการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ นั้นจะช่วยเชื่อมโยงรอยความรู้ของผู้คนในสังคม อันสำคัญต่อการขยายฐานความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรมที่ได้ส่งมอบสู่คนรุ่นปัจจุบัน

⁹ ผู้วิจัยได้ถอดความจากการเข้าร่วมการประชุมสามัญครั้งที่ 25 ของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (ICOM Kyoto 2019, Museum as Cultural Hubs: The Future of Tradition) ในหัวข้อการประชุม Curating Sustainable Futures Through Museums และหัวข้อการประชุม Decolonisation and Restitution: Moving towards a more holistic perspective and relational approach

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อยกระดับสู่การเป็นสถาบันทางวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์ วิทยาลัยคนใหม่สู่การเป็นพิพิธภัณฑ์สาธารณะด้วยกรอบแนวคิดองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเพื่อมุ่งสู่การเป็นสถาบันบริการทางสังคม รวมถึงการปรับตัวเชิงรุกเพื่อการเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาช่องทางการสื่อสารเพื่อเปิดกว้างกับผู้ชมกลุ่มใหม่ๆ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมแห่งโอกาส

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ พิพิธภัณฑ์วิทยาด้วยขอบข่ายสังคมวิทยาพิพิธภัณฑ์ถือเป็นวิธีวิทยาและกรอบการพัฒนางานพิพิธภัณฑ์ที่ดี ภายใต้อริบทสังคมไทยและเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ต่างเกี่ยวพันกับประวัติศาสตร์การเมือง วาระทางสังคม วาทกรรมวัฒนธรรม จึงเล็งเห็นความสำคัญต่อการนำศาสตร์ทางด้านสังคมวิทยามาประยุกต์ใช้กับงานพิพิธภัณฑ์อันจะช่วยขยายอาณาบริเวณความรู้ได้อย่างดียิ่ง

บรรณานุกรม

- Amundsen, A. B. & Nyblom, A. (2007). National Museums in a Global World (Conference Proceedings Making National Museums: Comparing Institutional Arrangements, Narrative Scope and Cultural Integration (NaMu) Department of Culture Studies and Oriental Languages, University of Oslo, Norway, 19–21 November 2007) Linköping: Linköping University Electronic Press.
- Boletis, Y. Z. (2006). *Museum Management and the Network Perspective*. Lugano: Institute for Corporate Communication, University of Lugano.
- Brown, M. J. (2004). *Is Taiwan Chinese? The Impact of Culture, Power, and Migration on Changing Identities*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.
- Bunmee, T. (2003). *Nationalism and Post Nationalism*. Bangkok: Winyuchon Publication House. [in Thai]
- Burcaw, G. E. (1997). *Introduction to Museum Work. (American Association for State and Local History)*. New York: AltaMira Press.
- Burgess, M. (1996). Ethnicity, Nationalism and Identity in Canada-Quebec Relations: The Case of Quebec's Distinct Society. *Journal of Commonwealth & Comparative Politics*, 34(2), 46-64.
- Chang, B. (2004). From Taiwanisation to De-sinification. *China Perspectives*, 56, 1-17.
- Chang, Y-T. (2006). Cultural Policies and Museum Development in Taiwan. *Museum International*, 58(4), 64-68.
- Chin, K. (2010). Seeing Religion with New Eyes at the Asian Civilisations Museum. *Material Religion: The Journal of Objects, Art and Belief*, 6(2), 9-10.
- Chu, Y-H. & Nathan, A. J. (2007). Seizing the Opportunity for Change in the Taiwan Strait. *Washington Quarterly*, 31(1), 77-91.
- Chun, A. (1994). From Nationalism to Nationalizing: Cultural Imagination and State Formation in Postwar Taiwan. *The Austrian Journal of Chinese Affairs*, 31, 49-69.
- Clifford, J. (1997). *Routes: Travel and Translation in the Late Twentieth Century*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Corcuff, S. (2002). The Symbolic Dimension of Democratization and the Transition of National Identity under Lee Teng-hui. In S. Corcuff (Ed.). *Memories of the Future: National Identity Issues and the Search for a New Taiwan* (pp. 73-101). Armonk, New York: M.E. Sharpe.
- Foucault, M. (1986). Des Espaces Autres (Of Other Spaces: Utopias and Heterotopias). *Architecture, Mouvement, Continuité*, no. 5 (October 1984): 46–49; (J. Miskowiec, Trans.). in *Diacritics*, 16(1), 22–27.
- Foucault, M. (1988). *The Care of the Self: Volume 3 of the History of Sexuality*. (R. Hurley, Trans.). New York: Vintage Books, Random House.
- Fowle, K., (2007). Who Cares? Understanding the Role of the Curator Today. In S. Rand & H. Kouris (Eds.). *Cautionary Tales: Critical Curating* (p. 12). New York: Apexart.
- Goode, G. B. (1895). *The Principles of Museum Administration*. York: Coultas & Volans Exchange Printing Works.
- Harrell, S. (1996). Introduction. In M. Brown (Ed.). *Negotiating Ethnicities in China and Taiwan* (pp.1-18). Berkeley: Institute of East Asian Studies, University of California.
- Higashi, J. (2014). Heritage and the Reframing of Japan's National Narrative of Hokkaido: Negotiating Identity in Migration History. In L. Gourievidis (Ed.). *Museums and Migration: History, Memory and Politics* (pp. 244-263). New York: Routledge.
- Hong, J. & Yang, Y. (1999). 台灣博物館展示設計之歷史回顧與未來趨勢 [Future Trends and Past Designs of Taiwan's Museums]. Taipei: National Yunlin University of Science and Technology.
- Huntington, S. P. (1993). The Clash of Civilizations?. *Foreign Affairs*, 72(3), 22-49.
- Kamput, K. (2016). Dynamic of Museum Functions in Singapore: Laying the Groundwork Multi-society, Constructing Collective Cultural Memories and Developing Creative Economy. In I. Choosri (Ed.). *Museum Refocused* (pp. 129-147). Bangkok: The National Discovery Museum Institute. [in Thai]
- Kirchberg, V. (2016). Museum Sociology. In L. Hanquinet & M. Savage (Eds.). *Routledge International Handbook of the Sociology of Art and Culture* (pp. 232-246). New York: Routledge.
- Kong, L. (2000). Cultural Policy in Singapore: Negotiating Economic and Socio-Cultural Agendas. *Geoforum*, 31(4), 409-424.

- Kwa Chong Guan. (2011). Transforming the National Museum of Singapore. In J. N. Miksic, G. Y. Goh & S. O'Connor (Eds.). *Rethinking Cultural Resource Management in Southeast Asia: Preservation, Development, and Neglect* (pp. 206). London: Anthem Press.
- Kwok, K. (1999). The New Asian Civilisations Museum in Singapore. *Archiv fur Völkerkunde*, 50, 163–169.
- Kymlicka, W. (1995). *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford: Clarendon.
- Lee, W-I. (2007). The Construction of Community Imaginaries in Taiwan's Museums and Archives Committees (1945-1978). In C. Storm & M. Harrison (Eds.). *The Margins of Becoming: Identity and Culture in Taiwan* (pp. 173-184). Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.
- Lord, G. D. & Markert, K. (2007). *The Manual of Strategic Planning for Museum*. Lanham: AltaMira Press.
- Lowenthal, D. (1994). Identity, Heritage and History. In J. R. Gillis (Ed.). *Commemorations: The Politics of National Identity* (pp. 41-57). Princeton: Princeton University Press.
- Lu, B. & Lin, P. (2011). 國立故宮博物院院長之角色扮演及行銷策略個案分析 [A Case Study of National Palace Museum's Directors, Their Roles, and Their Marketing Strategy]. *Soochow Journal of Political Science*, 29(1), 179-263.
- Lynch, D. C. (2004). Taiwan's Self-Conscious Nation-Building Project. *Asian Survey*, 44(4), 513-533.
- MacDonald, G. (1989). Crossroads of Culture: The Canadian Museum of Civilization. In L.H. Tepper (Ed.). *Toward the 21st Century: New Directions for Canada's National Museums, Canadian Museum of Civilization Mercury Series, Directorate Paper No. 5* (pp. 30-40). Hull, PQ: Canadian Museum of Civilization.
- Macdonald, S. (1996). Introduction. In S. Macdonald & G. Fyfe (Eds.). *Theorizing Museums: Representing Identity and Diversity in a Changing World* (pp. 1–18). Oxford: Blackwell Publishers.
- Marontate, J. (2005). Museums and the Constitution of Culture. In M. D. Jacobs & N. W. Hanrahan (Eds.). *The Blackwell Companion to the Sociology of Culture* (pp. 286-302). Malden, MA and Oxford: Blackwell Publishing.
- Massey, D. (1993). A Global Sense of Place. In A. Gray & J. McGuigan (Eds.). *Studying Culture* (pp. 232–240). London: Edward Arnold.

- Meijer-van Mensch, L. & van Mensch, P. (2010). From Disciplinary Control to Co-Creation. Collecting and the Development of Museums as Praxis in the Nineteenth and Twentieth Century. In S. Pettersson, M. Hagedorn-Saupe, T. Jyrkkio & A. Weij (Eds.). *Encouraging Collections Mobility: A Way Forward for Museums in Europe* (pp. 33–53). Helsinki: Finnish National Gallery.
- MICA (Ministry of Information, Communications and the Arts). (2008). *Renaissance City Plan III*. Ministry of Information, Communications and the Arts.
- Museums Association. (2010). Communities... love museums. London: Museums Association. Retrieved from <https://www.museumsassociation.org/download?id=143115>
- Nguyễn Văn Huy. (2010). *Vietnam Museum of Ethnology: The Making of a National Museum for Communities*. Australia: Common Ground.
- Nguyet, T. (2002). Asian Civilisation Museum: A National Museum Singapore. *Arts of Asia*, 32(6), 44-89.
- NHB (National Heritage Board). (2016). New Director of Asian Civilisations Museum Appointed (pp.1-2). Strategic Communications and Digital. Retrieved from https://www.nhb.gov.sg/-/media/nhb/files/media/releases/new-releases/appointment-of-director-acm_-2016.pdf
- Nora, P. (1997). Présentation. In P. Nora (Ed.). *Les Lieux de Mémoire, 1: La République* (pp. 15-21). Paris: Gallimard.
- NPM (National Palace Museum). (2010). *National Palace Museum Annual Report 2010*. Taipei: Taiwan Body and Mind Barrier Welfare Association.
- NPM (National Palace Museum). (2011). *National Palace Museum Annual Report 2011*. Taipei: Navigator Disabled Persons Occupation Development Association.
- NPM (National Palace Museum). (2016). *National Palace Museum Annual Report 2016*. Taipei: Yeou Hsin Printing Co., Ltd.
- NPM (National Palace Museum). (2017). *National Palace Museum Annual Report 2017*. Taipei: National Palace Museum Art Development Operation Fund.
- NPM (National Palace Museum). (2018). *Splendors of the National Palace Museum: A New Edition*. Taipei: Kun Yi Color Reproduction Co., Ltd.

- Ooi, C. S. (2002). *Cultural Tourism and Tourism Cultures*. Copenhagen: Copenhagen Business School.
- Ooi, C. S. (2003). Identities, Museums, and Tourism in Singapore: Think Regionally, Act Locally. *Indonesia and the Malay World*, 31(89), 80-90.
- Pillsbury, C. (2004). *A New Take on Multicultural Exhibits: The Asian Civilisations Museum*. Arlington: National Association of Museum Exhibition.
- Prachuabmoh, C. (2004). Review Guidelines of Ethnic Studies in the Cross Age of Thai Society. In V. Prachyaporn (Ed.). *Guidelines of Ethnic Studies* (pp. 1-125). Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organisation). [in Thai]
- Saunders, K. J. (2004). Creating and Recreating Heritage in Singapore. *Current Issues in Tourism*, 7(4-5), 440-448.
- Stam, D. C. (1993). The Informed Muse: The Implications of the New Museology for Museum Practice. *Museum Management and Curatorship*, 12(3), 267-283.
- STPB & MITA (Singapore Tourist Promotion Board and Ministry of Information and the Arts). (1995). *Singapore: Global City for the Arts*. Singapore Tourist Promotion Board and Ministry of Information and the Arts.
- Tan, A. P. H. (1999). Two Imaginings: The Past in Present Singapore. In K. W. Kwok, C. G. Kwa, L. Kong & B. S. A. Yeoh (Eds.). *Our Place in Time: Exploring Heritage and Memory in Singapore* (pp. 111-128). Singapore: Singapore Heritage Society.
- Tarulevicz, N. (2009). History Making in Singapore: Who is Producing the Knowledge? New Zealand. *Journal of Asian Studies*, 11(1), 402-425.
- UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). (1976). Records of the General Conference, 19th Session, Nairobi, 26 October to 30 November 1976, Vol. 1: Resolutions. Annex I (p. 29). Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000114038.page=145>
- Vickers, E. (2010). History, Identity, and the Politics of Taiwan's Museums Reflections on the DPP-KMT Transition. *China Perspectives*, 2010(3), 92-106.
- VNAT (Vietnam National Administration of Tourism). (2013). The Southeast Asian Museum. Retrieved from <http://vietnamtourism.gov.vn/english/index.php/items/6578>

- Vy Xuan Hoa. (2008). *Chinh sach Dan toc cua Dang, Nha nuoc trong Viec Dam bao QUYEN cua cac Dan toc Thieu so Viet Nam*. (In Vietnam) [The Party and the Government's Ethnic Policies for Ensuring Rights of Vietnam's Ethnic Groups]. Ha Noi: Vu Chinh sach Dan toc, Uy ban Dan toc Viet Nam.
- Wang, L. (2014). Cultural Difference, National Identity and Cultural Policy in Taiwan. In H. Lee & L. Lim (Eds.). *Cultural Policies in East Asia: Dynamics between the State, Arts, and Creative Industries*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Wang, M. (2016). Digitization and the Depoliticization of Museum Access: The Situation at the National Palace Museum. *Advances in Computer Science: An International Journal*, 5(3), 40-46.
- Wang, M. C. & Lin, J. Q-P. (2018). The Future Museum Shapes the Museum Future: A Progressive Strategy of the National Palace Museum Adopting New Media Art Exhibitions as a Marketing Tool. *Arts and the Market*, 8(2), 168-181.
- Wu, Mi-cha. (2009). 建立一座國家歷史博物館 [Constructing a Museum of National History]. In F. Muiyad, L-K. Chou & S. Dreyer (Eds.). 文物, 文化, 遺產與文化認同 [Objects, Heritage and Cultural Identity] (pp. 285-292). Nantou: Taiwan Historica.
- Yan, S. Q. (2000). Research on Museum's Visitor Guide: A Case Study on National Science & Technology Museum. *Technology Museum Review*, 4(5), 86-109.
- Zheng, L. (2015). *Politicised Cultural Exchanges and Signs of Contestation in Cross-Strait Relations: Competing Meanings and Purposes of Culture*. (Master's thesis). Leiden: Leiden University.

